

Com dissenyar espais educatius per aprendre i conviure?

GUIA PRÀCTICA

Sílvia Sasot Ibáñez
Esther Belvis Pons

Fonamentació
i idees claus

Orientacions
metodològiques

Toolkit
d'activitats

1a edició: febrer 2017

© Fundació Jaume Bofill, 2017

Carrer Provença, 324

08037 Barcelona

fbofill@fbofill.cat

<http://www.fbofill.cat>

Autores:

Sílvia Sasot Ibáñez

Esther Belvis Pons

Coordinació de continguts: Laura Campo i Mireia Mas

Direcció: Fathia Benhammou

Fotografia: Lluís Salvadó

Disseny i maquetació: elevenadworks.com

ISBN: 978-84-946592-0-1

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada (by-nc-nd): Es permet la reproducció, distribució i comunicació pública de l'obra sempre que se'n reconegui l'autoria. No es permet l'ús comercial de l'obra ni la generació d'obres derivades.

BENVINGUTS A HACK THE SCHOOL!

HACK THE SCHOOL és una iniciativa de la Fundació Jaume Bofill dirigida a **centres educatius que desitgin repensar els seus espais i elements escolars.**

Què us proposem?

Participar en un **challenge educatiu obert a tota la comunitat educativa de Catalunya** que pretén llançar un **repte per tal que la pròpia comunitat ideï propostes per resoldre'l**. L'objectiu és compartir coneixements i solucions, abordar la reflexió a partir de la pràctica, estimular els coneixements i experteses que existeixen en la comunitat educativa des d'un prisma col·laboratiu, impulsar la capacitat creativa i la generació de noves formes de solucionar algunes de les necessitats educatives actuals.

Quin és el repte?

Repensar els espais i elements escolars per tal de millorar els aprenentatges dels alumnes i la convivència al vostre centre educatiu.

Per què Hack the School?

- Perquè en el moment actual d'efervescència, a causa del canvi de model d'escola a Catalunya, en una situació de pas d'un sistema transmissor a una escola basada en l'adquisició de competències, **repensar els espais escolars esdevé un element central de la transformació educativa**, ja que l'ambient físic de l'aula i de l'edifici escolar promou una manera concreta d'entendre el procés d'ensenyament-aprenentatge i les relacions educatives.
- Perquè a Catalunya s'estan produint **canvis pedagògics en la forma d'ensenyar i d'aprendre que impliquen noves formes d'interaccionar** (mestre-alumne, alumne-alumne...) i **d'organitzar els processos pedagògics** (treball en equip, treball autònom, grups flexibles...). Això implica sovint un qüestionament de la distribució de les aules, de com es disposa el mobiliari i amb quin objectiu, i de l'aprofitament dels passadissos i dels espais comuns (patis, vestíbuls, biblioteques, etc.) o sales polivalents, com a nous espais que poden contribuir a diferents interaccions d'aprenentatge i convivència.
- Perquè fa una aposta per **capgirar els espais educatius i hackejar els centres escolars. Aquesta és una primera espurna de canvi que Hack the School vol promoure a Catalunya**: potenciar una experiència de canvi ben reflexionada i original per tal de mostrar una nova generació de solucions.
- Perquè creiem que **reflexionar i experimentar amb la reorganització i transformació dels espais escolars pot ser un element catalitzador d'un canvi més profund**, tant a nivell educatiu (optimització dels aprenentatges) com a nivell comunitari (major implicació, comunicació i involucració dels alumnes, les famílies, els docents i altres agents).

BENVINGUTS A HACK THE SCHOOL!

Com participar?

Us proposem 2 vies per sumar-vos al nostre repte:

- **Utilitzar aquesta guia de treball en el marc de la participació del vostre centre educatiu a la crida oberta Hack the School** i beneficiar-vos de l'acompanyament intensiu que fa l'equip del nostre projecte i de l'assessorament de professionals de l'arquitectura i del disseny.
- **Aplicar la guia que hem elaborat pel projecte de forma autònoma, lliure i gratuïta, repensant els espais educatius quan ho considereu oportú**, ja que, tot i que és un document de treball per als centres educatius participants a la crida, també ha estat dissenyada per ser un **recurs obert, àgil i útil per a tota la comunitat educativa interessada en transformar els espais escolars**.

Com aplicar la guia?

La Guia Hack the School està dividida en 3 eines o blocs de contingut clau:

• BLOC 1: Fonamentació i idees clau

On trobareu els principis inspiracionals de la guia, les bases pedagògiques que sustenten el procés de transformació i els criteris d'anàlisi que us acompanyaran en moltes de les activitats proposades.

• BLOC 2: Orientacions metodològiques

En el que descobrireu el funcionament del toolkit d'activitats dissenyat pel projecte, les fases que us proposem recórrer durant el procés, la metodologia dels guions d'activitats i molts consells pràctics que faran que l'aplicació de la guia Hack the School sigui tot un èxit!

• BLOC 3: Toolkit d'activitats

El motor de tot el procés de redisseny i cocreació dels espais escolars que escolliu, amb totes les activitats proposades per tal que pugueu iniciar i seguir el vostre propi itinerari de treball.

Des de la Fundació Jaume Bofill us animem a repensar algun dels espais escolars i a idear solucions pràctiques i innovadores adaptades als interessos i necessitats de la vostra comunitat educativa.

De nou, benvinguts a Hack the School!

PRESENTACIÓ DE LES AUTORES

Aquest projecte neix de l'interès en les relacions humanes i educatives. Ens importen les persones i, especialment, els infants. Considerem que cal retornar la vida a molts entorns i, per tant, cal establir nous espais de relació i trobada perquè les persones se sentin part i contribueixin de forma positiva a allò que els envolta. Volem que els centres educatius i, sobretot, les comunitats que en formen part visquin en entorns democràtics, inclusivament i sostenibles. En altres paraules, creiem que el benestar de les persones ha de ser una prioritat i volem contribuir-hi amb el nostre granet de sorra dissenyant noves experiències que portin a noves formes de pensar i de fer. Entenem que intervenir els espais és una manera de canviar les rutines, les formes d'organitzar-se i també de percebre i viure el centre educatiu. Ens agradaria que aquest s'assemblés cada dia més a una llar, tant pels professionals de l'educació, com per les famílies i els infants i joves. Un espai per compartir on tothom troba el seu lloc i s'hi sent representat. Si aconseguim aquest propòsit, podrem viure també canvis en l'aprenentatge, que suposin noves dinàmiques educatives que promoguin relacions cooperatives i autònomes. Els espais del centre educatiu s'han de posar al servei de la convivència i l'aprenentatge.

L'ús de l'espai i el temps és una reflexió que us convidem a fer de manera paral·lela, ja que fer-la també pot afavorir relacions positives i d'aprenentatge. Tot i això, en aquest text ens cenyirem a treballar qüestions relacionades amb l'espai.

Aquesta guia que teniu a les mans vol ajudar-vos a encetar un nou camí; un camí que posa l'èmfasi en aprendre i conviure dins els espais. En aquest camí reflexionareu sobre els espais i aprendreu a visualitzar-vos en ells d'una altra manera perquè pugueu intervenir-hi, tenint en compte les característiques del vostre centre i la vostra manera d'aprendre i viure. En aquest camí, potser hi haurà moments en què us trobareu una mica desorientats, potser alguns voldreu camins diferents i us haureu de posar d'acord o, simplement, necessitareu fer una parada per agafar inspiració i forces per seguir endavant. En aquesta guia no trobareu cap solució màgica per solucionar els reptes que afronteu diàriament, però sí ofereix la possibilitat de participar d'una experiència d'aprenentatge acompanyats per la comunitat educativa en què trobareu recursos, dinàmiques i fonts d'inspiració. Volem ajudar-vos a comprovar que petits canvis en els espais poden millorar l'aprenentatge i la convivència al vostre centre educatiu.

Nosaltres hem gaudit molt preparant aquesta guia tot pensant en vosaltres. Esperem que vosaltres gaudiu encara més fent-la servir!

Sílvia Sasot & Esther Belvis

HACK
THE
SCHOOL

espais per aprendre i conviure

Com dissenyar
espais educatius
per aprendre
i conviure?

GUIA PRÀCTICA

Fonamentació i idees claus

Fonamentació i idees clau de la Guia Hack the School

· Introducció	3
· Punt de partida: algunes reflexions prèvies	4
· Una mirada sobre els espais. Què tenir en compte?	6
· El benestar	
· L'entorn	
· Les pedagogies	
· Quins criteris d'anàlisi usarem en aquest procés?	10
· Agraïments	20
· Bibliografia	21

Hack the School: espais per conviure i aprendre vol promoure canvis en els espais del centre educatiu amb l'objectiu de millorar l'aprenentatge, la qualitat de les relacions i fomentar una cultura de tolerància i entesa. El projecte vol incentivar canvis en el mobiliari, en els recursos o en els espais a través d'una intervenció basada en processos de reflexió i dinamització que portin a una presa de decisions informada i rellevant per a la comunitat educativa. Fomentar espais on les persones puguin ser vistes, escoltades i on es respecti la seva singularitat és clau per incidir en la naturalesa de l'aprenentatge i de les relacions des d'una vessant humanista i democràtica. Però això no es pot produir només a través del canvi de les normes o de processos de participació, sinó que calen petits gestos en els espais que infonguin aquesta manera d'entendre les relacions. La guia es presenta com un motor d'aquesta concepció horitzontal i oberta de les relacions, tant pel que fa al procés com als resultats.

El repte que us proposem és repensar els espais i elements escolars per tal de millorar els aprenentatges dels alumnes i la convivència al centre educatiu.

Us animeu?

Els espais del centre educatiu determinen una manera d'aprendre i conviure, no són neutres. **La configuració i l'ús dels espais participa d'una cultura d'aprenentatge i convivència concretes.** Aquesta guia pretén que els espais no estiguin només subjectes als criteris normatius sinó que cada centre educatiu prengui consciència sobre els espais i promogui la seva transformació a través de processos de co-creació.

Les lleis ([Llei d'Educació de Catalunya](#)) incorporen uns valors concrets sobre com aprendre i conviure fomentant la homogeneïtzació enlloc de la diversitat. En alguns països del món i, en ocasions puntuals, en el nostre país, primer es dissenya el projecte educatiu per part de la comunitat educativa i després es realitza el projecte arquitectònic. D'aquesta manera els centres poden compartir i prendre decisions sobre els espais i la diversitat també és present en el territori.

Durant el S. XX alguns pedagogs ja incidien en la importància dels espais com a factor participatiu de l'educació. Recentment, la Universitat de Salford ha publicat els [resultats d'un estudi](#) que relaciona el progrés de l'aprenentatge amb les característiques físiques dels espais. L'estudi mostra com els nivells d'estimulació (complexitat i color), la individualització (apropiació, flexibilitat i connexió) i ambient natural (llum, so, temperatura, qualitat de l'aire i relació amb la natura) són clars factors incidents.

Els espais han de facilitar la vida dins dels centres fomentant la creativitat, una bona convivència i uns aprenentatges significatius. Cal crear entorns per estimular la llibertat responsable en els quals existeixin oportunitats per desenvolupar l'empatia i la solidaritat, alhora que es promouen aprenentatges significatius pels estudiants. A més, els espais del centre faciliten noves oportunitats de relació i la construcció de nous significats als entorns. Els interiors i exteriors es poden dissenyar per permetre noves formes d'organització i creació d'experiències que promoguin nous paràmetres en les relacions.

Des d'aquesta perspectiva, **la guia us proposa i acompanya en aquest procés de canvi i d'experimentació.** Un procés que us permetrà **indagar de forma transversal sobre el vostre centre** i us permetrà rebre el **suport voluntari d'una persona professional de l'arquitectura i el disseny** per tal que us ajudi a fer realitat aquest canvi en els espais del centre.

La guia suggereix pensar els espais de les escoles i instituts com la "llar" on infants i joves viuran bona part del seu temps des dels 6 anys fins quasi la majoria d'edat. Estem parlant d'una dècada vital pel desenvolupament de les persones. Aquesta llar s'ha d'obrir i connectar amb la ciutat i amb el món que l'envolta: els murs dels centres educatius són una oportunitat sobre la qual reflexionar i establir nous vincles amb l'entorn immediat.

En una societat canviant que ha d'educar per a respondre als reptes del futur és necessari incorporar una **mirada transdisciplinar** en els processos de treball per afrontar-los de forma efectiva. Aquesta guia respon a aquesta mirada a partir de l'estudi de **tres elements interrelacionats que es vinculen de forma directa amb l'aprenentatge i la convivència al centre educatiu: el benestar, els entorns i les pedagogies**. Aquests tres eixos de treball es vinculen a **set criteris d'anàlisi i transformació dels espais del centre** que es mostren en el diagrama i que són la base sobre la qual s'ha desenvolupat aquesta guia. **Els criteris i principis d'anàlisi que us proposem són: acollida, pertinença, comunicació, cooperació, diversitat, moviment i transducció.**

Així, aquests criteris clau i les activitats del toolkit busquen ajudar-vos a visualitzar les possibilitats de transformació que tenen els espais i incentivar la presa de decisions cap a la intervenció, amb l'objectiu de fomentar el desenvolupament global dels nens i joves i generar un entorn de treball satisfactori pels professionals de l'educació.

Diagrama visual sobre la transformació dels espais

Font: Elaboració pròpia

1. El benestar

El benestar, seguint les directrius de la OMS, es pot entendre com la qualitat de vida d'una persona en la què es conjuga el sentir-se bé amb el desenvolupament del propi potencial. Ambdós aspectes són claus per participar i contribuir a la comunitat.

En aquest context, la comprensió del benestar ha de ser contemporània i ha d'atendre de forma holística: cal tenir en compte com se senten les persones respecte a si mateixes i al que els envolta a través del temps, en diferents situacions i contextos. Des d'aquesta perspectiva, la guia entén que el benestar:

- És dinàmic i part integral de l'educació.
- Reconeix la importància del desenvolupament de cada individu.
- És multidimensional i està interrelacionat amb altres factors com ara el clima, la cultura, la comunitat, etc.
- Incorpora les opinions i les perspectives dels membres de la comunitat.
- Se centra en el present, però busca també tenir un impacte futur.
- Reconeix la diversitat, les obligacions i les responsabilitats dels membres de la comunitat.

2. L'entorn

L'entorn es refereix a les diverses ubicacions físiques, contextos i cultures en que es desenvolupa la convivència de la comunitat i els seus aprenentatges. Els entorns inclouen la cultura i característiques del centre educatiu, tenint en compte com les persones interactuen i es tracten les unes a les altres, així com les formes d'organització. La idea que vol transmetre aquesta guia és que **tots els espais són susceptibles de generar entorns efectius d'aprenentatge** (vegeu el llibre *How to create the School of the Future*). Els entorns s'han d'adaptar a les necessitats en cada moment dels membres de la comunitat educativa. La guia entén que els entorns:

- Disposen de recursos per respondre a les necessitats individuals i col·lectives.
- Són llocs segurs i saludables on volem fomentar les relacions horitzontals i la col·laboració entre els membres de la comunitat educativa.
- Han de respectar la diversitat i fomentar noves oportunitats d'estar relacionades amb la creació i la innovació.
- Seran dinàmics i podran modificar-se atenent els objectius i la cultura del centre educatiu, fomentant l'aprenentatge i el benestar.

3. Les Pedagogies

A Catalunya, i també a nivell internacional, s'estan produint canvis pedagògics en la forma d'ensenyar i aprendre que impliquen noves formes d'interaccionar i d'organitzar els processos pedagògics. L'alumne es situa al centre del procés i el professorat el guia en l'aprenentatge. També alumnat i professorat busquen interaccions més cooperatives i col·laboratives per la millora de l'aprenentatge i la innovació docent. Cal plantejar espais on tinguin cabuda els grups flexibles, el treball cooperatiu i l'aprenentatge entre iguals. Aquestes pedagogies també tenen una repercussió en la manera de viure i articular la cultura del centre educatiu.

En aquest sentit, la guia pren els [set principis de l'aprenentatge del segle XXI](#) segons l'OCDE i considera que:

- L'alumnat és el centre de l'aprenentatge.
- L'aprenentatge és de naturalesa social.
- Les emocions són part integral de l'aprenentatge.
- L'aprenentatge ha de tenir en compte les diferències individuals.
- L'esforç de tot l'alumnat és clau per a l'aprenentatge.
- L'avaluació continuada afavoreix l'aprenentatge.
- Aprendre és construir connexions horitzontals.

QUINS CRITERIS D'ANÀLISI USAREM EN AQUEST PROCÉS?

Derivat de la relació entre els **conceptes de benestar, entorn i pedagogia** us proposem **set criteris d'anàlisis dels espais**. A continuació, trobareu una breu descripció de cadascun d'aquests principis que seran claus per valorar els espais escolars en el moment de l'aplicació del Toolkit d'activitats que us proposem:

ACOLLIDA

És un primer pas per garantir una convivència positiva en què tots els membres de la comunitat educativa tinguin la mateixa consideració. L'acollida forma part dels rituals i hàbits que es desenvolupen en el centre i ha d'estar present en el dia a dia del centre educatiu.

Consideracions sobre l'acollida en els espais:

- Els espais d'entrada i sortida són el punt d'acollida de tota la comunitat educativa i també el punt de contacte amb el barri, i en els quals es poden potenciar noves relacions.
- Els racons amb poca vida normalment són llocs poc acollidors i la seva transformació és una oportunitat per crear un nou entorn agradable.

PERTINENÇA

El sentit de pertinença al centre està directament relacionat amb el benestar i els processos d'aprenentatge. D'altra banda també genera una major participació i compromís dels membres de la comunitat educativa, ja que és la base d'unes relacions interpersonals saludables. Qualsevol canvi ha d'estar destinat a fomentar aquest sentiment entre tots els membres de la comunitat. La pertinença és un dels pilars de la creació d'una cultura de centre efectiva i comprensiva.

Consideracions sobre la pertinença en els espais:

- Els objectes personals d'alumnes i professors necessiten disposar d'un espai personalitzat i accessible.
- Tots els espais del centre poden contenir memòries i rastres de les persones que l'habiten. És necessari respectar-los i gestionar la seva substitució.
- Els espais del centre educatiu poden potenciar els vincles afectius oferint oportunitats per expressar-se en les seves parets fora i dintre del context acadèmic.

COMUNICACIÓ

La comunicació és un pilar bàsic per una convivència satisfactòria. La comunicació és fonamental per dinamitzar la cultura del centre i ha d'estar integrada en les diferents dinàmiques. Els canvis al centre sempre han d'anar orientats a incrementar una comunicació respectuosa i democràtica que faciliti el diàleg entre els membres respectant tant les idees com els sentiments.

Consideracions sobre la comunicació en els espais:

- Els espais de trobada són bàsics per a la comunicació entre persones. Els llocs formals i informals fomenten diferents tipus de relacions, totes necessàries per a la convivència.
- La comunicació verbal requereix unes condicions acústiques mínimes.
- La comunicació visual entre diferents espais facilita el coneixement del que està passant al nostre voltant i enriqueix la comunitat. El mobiliari ha de permetre que les persones es puguin mirar als ulls per tal que es puguin comunicar.

COOPERACIÓ

La cooperació fomenta l'intercanvi de perspectives i el desenvolupament de diferents habilitats socials, cognitives i personals com negociar, comunicar, posar-se al lloc de l'altre, compartir i liderar. En aquest sentit, els mètodes cooperatius són adequats per a tot l'alumnat perquè poden impulsar les capacitats de cada un dels participants.

La cooperació engloba també la capacitat de participar en xarxes i en l'entorn immediat, promovent aquelles dinàmiques que enriqueixen la cultura del centre educatiu.

Consideracions sobre la cooperació en els espais:

- L'organització dels espais ha de facilitar la trobada dels diferents grups de persones que conformen la comunitat educativa.
- Els espais que disposen de recursos per compartir idees i artefactes són més creatius i innovadors.
- La creació de comunitat passa per trobar objectius comuns, acadèmics o no, a través dels quals es fomenti la cooperació.
- Una cultura cooperativa inclou espais de co-docència on diversos professors treballen amb els grups d'alumnes en un mateix espai.

DIVERSITAT

El concepte de diversitat abasta l'acceptació i el respecte. Cada individu és únic i cal reconèixer les diferències individuals (en relació als coneixements previs, les capacitats, les estratègies d'aprenentatge, l'interès, la motivació, etc.). Viure la diversitat en positiu requereix d'un ambient segur i enriquidor. En aquest sentit, els entorns d'aprenentatge s'han d'adaptar per reflectir les diferències individuals de cada alumne.

Però la diversitat no només està composta per l'heterogeneïtat de les persones, sinó també pels espais, els recursos, les metodologies i els contextos immediats del centre educatiu. La diversitat també té a veure amb la comprensió de dinàmiques i amb l'existència d'espais flexibles i adaptables a cada situació i necessitat que pugui aparèixer.

Consideracions sobre la diversitat en els espais:

- L'atenció a la diversitat passa per oferir materials i recursos que fomentin l'autonomia i l'experimentació tant en les aules com en els espais comuns del centre.
- Els espais comuns interiors i exteriors també han d'expressar la identitat del centre. Facilitar llocs de trobada per a famílies, jardins o espais d'experimentació, entre d'altres, fa que tothom se senti reconegut i representat.

MOVIMENT

El moviment té a veure amb la flexibilitat dels espais i les dinàmiques que es produeixen dins el centre educatiu. Tenir llibertat de moviments i uns espais que propiciïn tant la higiene postural com la flexibilitat d'agrupació és fonamental per incentivar la bona comunicació i la interacció. D'altra banda, que les persones es puguin trobar i compartir té també a veure amb com es concep l'espai-temps i amb com els membres de la comunitat en fan ús. Sovint, canvis en l'organització dels espais fomenten uns fluxos i unes dinàmiques diferents, que propicien la serenitat i ajuden a millorar la convivència i l'aprenentatge de les persones que hi estudien i treballen al centre educatiu.

Consideracions sobre el moviment en els espais:

- L'espai determina el moviment de les persones. Experimentar altres opcions d'organització pot afectar l'horari acadèmic i la manera de planificar-se.
- Cal facilitar mobiliari adequat per a les diferents posicions del cos, així com conèixer les postures saludables del cos humà i les necessitats de moviment en nens i joves.
- És important que l'espai respecti les necessitats del cos, incloent la possibilitat de relaxar-se dins i fora de l'edifici.

TRANSDUCCIÓ

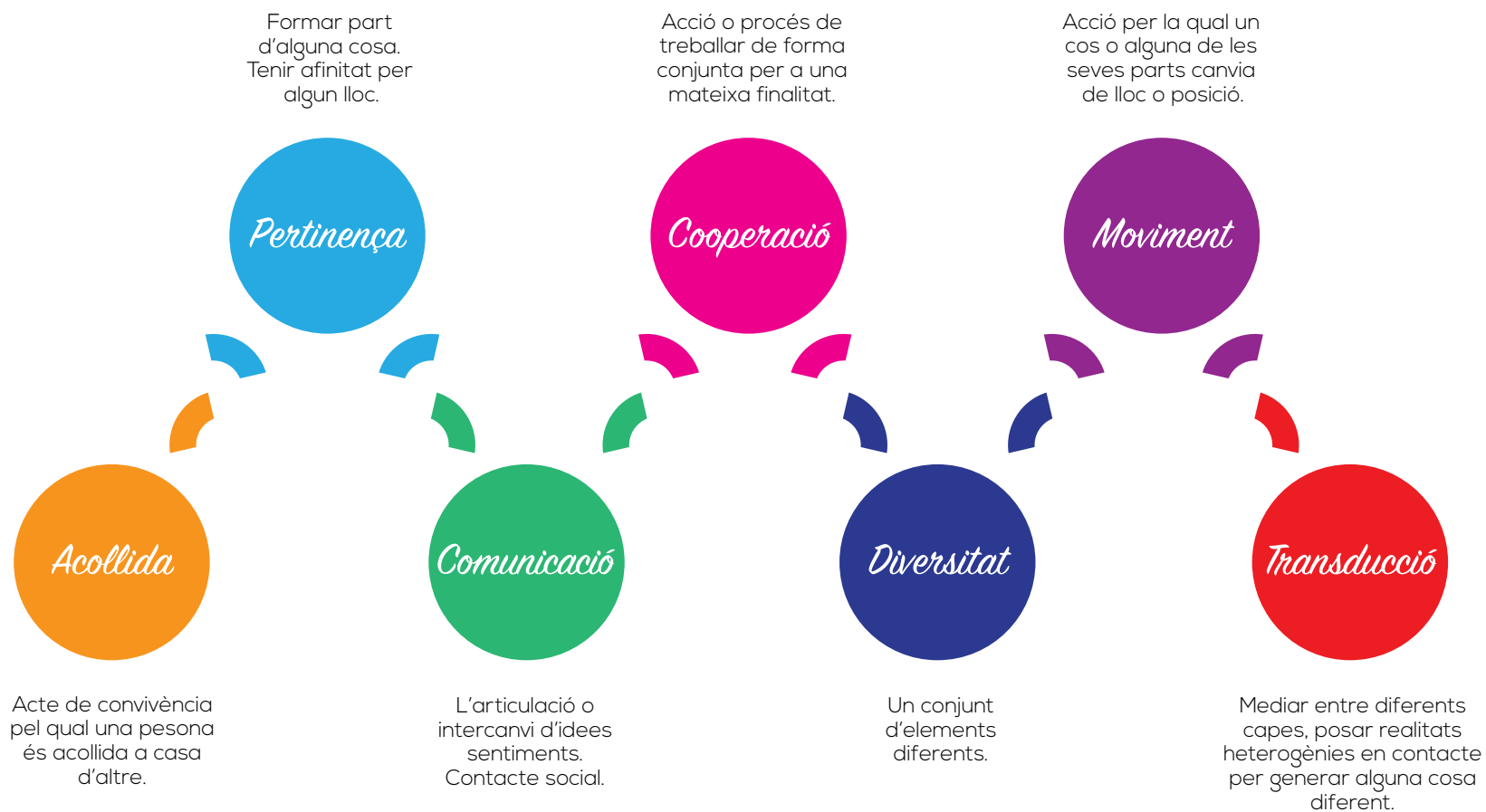
Transducció és un terme que significa "posar diferents realitats en contacte per generar alguna cosa diferent" (2002). Amb aquesta idea, la guia pretén que tant les persones de la comunitat educativa com els diferents elements exposats siguin part d'un procés de reflexió i creació que permeti generar alguna cosa nova. El procés de treball pretén fomentar tots els aspectes que acabem de presentar, sempre des d'un principi de canvi no disruptiu, que sigui un primer pas per encetar l'acció i la reflexió al voltant dels espais del centre. Així, la transducció s'entén com la culminació del procés de canvi que parteix no d'una idea artificial, sinó de les necessitats existents i de la voluntat i desitjos de les persones que conformen la comunitat educativa.

Consideracions sobre la transducció en els espais:

- Els canvis en els espais generen noves situacions entre els membres de la comunitat educativa. Fent algunes transgressions a la rutina –barrejant edats, modificant funcionalitats, recursos, redefinint el significat dels espais, canviant els rols, etc.– es poden experimentar noves realitats.
- La reinterpretació dels espais passa per aprofitar les oportunitats d'experimentació que aquests ofereixen per crear noves maneres d'aprendre i conèixer.

QUINS CRITERIS D'ANÀLISI USAREM EN AQUEST PROCÉS?

En aquest gràfic podeu veure un **esquema resum dels set criteris d'anàlisi dels espais** que acabem de treballar:

A tot l'equip de la Fundació Bofill que ha fet possible aquesta guia, especialment a la Laura Campo per acompanyar-nos càlidament en el procés creatiu i a la Fathia Benhammou per facilitar-nos els marcs de la Fundació.

A Maria del Mar Duran, Maria Carme Armengol, Dàmaris Doñate, Montserrat Navarro, Isabel Trias, Boris Mir, Maria Àngels Geis i Montserrat Morales per dedicar la tarda del 26 de juny del 2016 a revisar la primera versió del document. A Susanne Leon, Marta Delgado, Elia Palomo i Meritxell Blanco per dedicar la tarda del 4 de juliol de 2016 a experimentar la primera versió del document. Gràcies a aquestes trobades va sorgir la llavor del document que teniu entre mans.

A Loop per obrir-nos a altres maneres de pensar i transformar comunitats educatives i learning environments. A l'Ambaixada de Dinamarca per escoltar-nos i facilitar-nos referències de la cultura danesa en relació als infants i als joves. A l'Agrupació Escolar Catalana per obrir el debat a les escoles i organitzar un viatge de prospectiva. A l'Escola Virolai per facilitar noves experiències en els espais. Al grup de recerca Artea, per proporcionar-nos nous espais de pensament i d'experimentació. I a totes les persones d'arreu amb qui hem pogut compartir converses sobre el canvi cultural que estem transitant i amb qui esperem seguir caminant.

I com no, als nostres puntals personals per donar-nos el recolzament emocional per arribar fins aquí. Moltes gràcies.

- Arki-lab (2016). *Designing cities with young people*. Copenhagen: Arki-lab Aps.
- Bagattini, A. i McLeod, C. (eds.) (2015). *The Nature of Children's Well-being*. New York & London: Springer.
- Cabanellas, I. i Eslava, C. (coord.) (2005). *Territorios de la infancia. Diálogos entre arquitectura y pedagogía*. Barcelona: Graó.
- Caireta, M. (2011). *Peace and Coexistence Education in School Settings: a Teacher Training Perspective*. Barcelona: Escola Cultura de la Pau.
- Ceppi, G. i Zini, M. (ed.) (2008). *Children, spaces, relations. Metaproject for an environment for young children*. Milano: Reggio Children. Domus Academy Research Center.
- Clark, A. (2010). *Transforming Children's Spaces*. London & New York: Routledge.
- De la Cerda, M. (2016). *Llegim i divertim-nos plegats! Algunes idees perquè facis del LECXIT una experiència emocionant*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- Ellsworth, E. (2005). *Places of learning: Media, architecture, pedagogy*. London & New York: Routledge.
- Ennew, J. i Swart-Kruger, J. (2003). "Introduction: homes, places and spaces in the construction of street children and street youth", *Children Youth and Environments*, 13(1), 81-104.
- Ghel, J. (2010). *Cities for people*. Washington: Island Press.
- Harris, A. (2014). *The Creative Turn*. Rotterdam & Boston & Taipei: Sense Publishers.
- Helguera, P. (2011). *Education for Socially Engaged Art*. New York: Jorge Pinto Books.
- Hernando, A. (2015). *Viaje a la Escuela del Siglo XXI*. Madrid: Fundación Telefónica.
- IDEO (2009). *Diseño centrado en las personas*. Palo Alto: IDEO.
- IDEO (2013). *Design Thinking para educadores*. Palo Alto: IDEO.
- Ingold, T. (2013). *Making: Anthropology, Archaeology, Art and Architecture*. New York: Taylor & Francis.
- Mattila, P. i Silander, P. (eds.) (2015). *How to Create the School of the Future*. Oulu: University of Oulu.
- McKenzie, J. (2002). *Perform or else: From discipline to performance*. London & New York: Routledge.
- McKenzie, J. (2002). *Transductions: Bodies and machines at speed*. London: A&C Black.
- Pallasmaa, J. (2012). *The eyes of the skin. Architecture and the senses*. Chichester: Wiley.
- REBUS. (2013). *Tr ip to a better school environment*. Göteborgs: Göteborgs Stad.
- Robinson, S. i Pallasmaa, J. (ed.) (2015). *Mind in Architecture. Neuroscience, Embodiment and the Future of Design*. Massachusetts: The MIT Press.
- Romañá, T. (2016). "Educación y Arquitectura", *Revista Bordón*, 68 (1).
- Sommer, D. (2012). *A Childhood Psychology. Young Children in Changing Times*. London: Palgrave Macmillan.
- Space for learning (2015). *Space for Learning. A new handbook for creating inspirational learning spaces*. London: Space for Learning.
- Tidwell, P. (ed.) (2015). *Architecture and Empathy*. Espoo: Tapio Wirkkala-Rut Bryk Foundation.

HACK
THE
SCHOOL

espais per aprendre i conviure

Com dissenyar
espais educatius
per aprendre
i conviure?

GUIA PRÀCTICA

Orientacions metodològiques

2

Orientacions metodològiques de la Guia Hack the School

· De què va aquesta guia i com utilitzar-la	3
· Quins espais puc capgirar?	4
· Quins passos us proposem? Fases de treball	5
· Toolkit d'activitats proposades	6
· Com funcionen les activitats de la guia?	10
· Segueix l'itinerari Hack the School o crea el teu propi!	12
· Quin és el rol del professional de l'arquitectura i el disseny?	13
· Abans de començar, consell pràctics!	15

La guia Hack the School: espais per aprendre i convida és una eina de treball que pretén acompanyar les comunitats educatives en la creació d'un micro-projecte de canvi en alguns espais dels centres educatius de primària i secundària. Aquí trobareu orientacions, pistes i activitats per assolir aquest objectiu.

Aquest document és una ruta que permetrà que un grup heterogeni de membres de la comunitat educativa lideri el procés i condueixi el centre educatiu cap a la descoberta. Aquesta guia no pretén oferir receptes, sinó impulsar la creativitat i la co-creació a partir de tècniques i processos derivats del [design-thinking](#) que portin a la transformació de la vida als espais educatius.

Us plantegem iniciar un projecte que involucri tota la comunitat i que integri el màxim possible d'interessos i d'expectatives per aconseguir un objectiu comú: **imaginar, dissenyar i construir propostes de millora en els espais.** Hi ha tantes oportunitats d'aprenentatge i millora durant el procés de co-creació com en els resultats finals.

Perquè el projecte sigui col·lectiu cal contagiar l'entusiasme i donar veu als diversos "habitants" del centre, oferint espais de participació en funció de les edats i dels interessos.

Volem que la guia sigui un document viu que us feu vostre. Podeu fer totes les activitats proposades, només algunes o podeu afegir-ne de pròpies. El límit el poseu vosaltres.

Des del centre **decidireu l'espai a "capgirar" en funció de les vostres inquietuds i necessitats.**

A més, durant totes les fases estareu **acompanyats per un professional de l'arquitectura o del disseny** amb ganes de participar i d'estirar del procés creatiu!

L'únic que necessiteu són les ganes de transformar i d'intervenir en els espais pels quals transiteu cada dia. Voleu formar part del **grup de treball?** Només heu de buscar altres apassionats per començar l'aventura que us proposem.

Confieu en la vostra capacitat creativa i innovadora i mantingueu la ment oberta. Formeu part del canvi, experimenteu tot el que pugueu durant el procés i inspireu-vos.

I recordeu! **Heu de construir el vostre propi camí:** feu totes les activitats o només les que us semblin més rellevants, afegiu debats... és el vostre procés de reflexió!

La guia us proposa canviar algun dels **espais següents** però si en el vostre centre n'hi ha d'altres, no dubteu en incloure'ls.

ESPAIS INTERIORS

Entrada- Vestíbul
Aula
Biblioteca- Mediateca
Sala Polivalent
Menjador
Passadís
Porxos
Tallers temàtics
Espais experimentals
...

ESPAIS EXTERIORS

Patis
Terrasses
Jardins
Cobertes
...

Com prendre la decisió sobre l'espai a transformar?

- Si no sabeu com valorar les diferents opcions, no us preocupeu, a la guia trobareu diverses dinàmiques que us ajudaran a valorar cadascun dels espais i a prendre decisions.
- Si ja teniu l'espai a transformar en ment, al Toolkit d'activitats trobareu les indicacions per treballar en un espai concret predefinit.

Vosaltres escolliu!

QUINS PASSOS US PROPOSEM? FASES DE TREBALL

Us proposem **quatre fases de treball** però tingueu en compte que cada grup ha de traçar el seu propi **itinerari**:

1. COMENCEM!

Fase amb diferents dinàmiques perquè us pugueu conèixer millor i pugueu compartir inquietuds i expectatives vers els espais. També trobareu activitats per implicar la comunitat i per inspirar el procés que tot just comença.

2. DESCOBRIM!

Fase en la qual explorareu i analitzareu amb profunditat els espais comuns del vostre centre. Prendreu consciència de quines són les vostres necessitats i expectatives i establireu de forma conjunta les prioritats que us han de portar cap al canvi.

3. CO-CREEM

Fase on explicitareu i compartireu la proposta de canvi. Us proposem diverses accions per testar les principals idees sorgides del procés i per prototipar-les.

4. VALOREM

Fase en la qual analitzareu els aprenentatges realitzats als llarg de l'aplicació de la guia. Posareu en valor la vostra proposta per tal de comunicar-la a la resta de centres educatius i on celebrareu la fita aconseguida!

Cada fase treballarà un seguit de **temes i/o sessions** amb una proposta sistematitzada d'**activitats i temps** de dedicació aproximada:

FASE 1. COMENCEM!

Temàtica	Activitats	 Temps
El nostre grup	1. Em vols conèixer? Fem el grup motor Presentació i coneixença de les motivacions dels membres del grup.	30'
	2. Com ens definim? Establir una aproximació als valors, la motivació i la missió compartits del grup per aplicar la guia.	30'
I els altres?	3. Contagiem l'entusiasme! Ampliem les nostres mirades Obrim el procés de treball a la resta de comunitat educativa.	1h
	4. Veniu amb nosaltres! Ampliem les nostres mirades Coneixem amb més profunditat l'opinió d'alguns membres de la comunitat educativa.	1h30'
	5. Amb ulls d'infant i de jove. Ampliem les nostres mirades Recollim la mirada dels infants i joves sobre els espais.	1h
Ens inspirem!	6. Inspirant-nos en una obra d'art Aprenem a mirar i a sentir els espais partint d'una obra d'art.	30'
	7. Busquem inspiracions observant el món Observem imatges creatives del món.	1h
Total hores:		6h

FASE 2. DESCOBRIM

Temàtica	Activitats	 Temps
Dialoguem	8. Dialoguem sobre els espais Fem una observació i valoració in-situ dels aspectes visibles dels espais seleccionats pel grup motor.	2h
Recollim mirades	9. Què ens han dit del mural? Classifiquem i agrupem les idees que han aparegut al mural del centre. 10. I la perspectiva dels convidats? Classifiquem i agrupem les aportacions dels convidats i la perspectiva dels infants i joves. 11. I la perspectiva dels infants i joves? Classifiquem i agrupem les aportacions dels convidats i la perspectiva dels infants i joves.	1h 1h 1h
Analitzem	12. Analitzem els espais Reflexionem sobre els espais en relació a la cultura del centre educatiu.	2h
Recapitem la informació	13. Recapitem la informació i decidim l'espai a transformar Establim relacions entre les idees aportades per la comunitat educativa.	1h
Total hores:		8h

FASE 3. CO-CREEM

Temàtica	Activitats	 Temps
El Manifest	14. Decidim els criteris de la transformació. Co-creem un manifest Destaquem els principals criteris sobre els quals es fonamentarà el canvi.	1h
La ideació	15. Pluja d'idees Creem la màxima quantitat d'idees possibles per transformar els espais.	1h
	16. Selecció de les idees Seleccionem les idees i les refinem.	1h
	17. Descripció de la idea Descrivim la millor idea.	30'
El prototip	18. Experimentem i donem forma a la nostra idea Creem croquis i prototips de la idea seleccionada.	3h
	19. Testegeu! Què us sembla? Recollim una mirada nova abans de construir el prototip definitiu.	2h
Implementem	20. Preveiem la implementació i la gestió de la transducció Prepararem la implementació a escala real.	1h30'

Total hores:

10h

FASE 4. VALOREM

Temàtica	Activitats	 Temps
Avaluem	21. Hem estat coherents? Avaluem la coherència de tot el procés realitzat amb els nostres objectius inicials.	30'
Acabem el procés	22. Recollim vivències i aprenentatges Mirem enrere i sintetitzem l'evolució del procés.	30'
Celebrem	23. Celebrem el procés! Comuniquem el camí recorregut i l'aposta final Dissenyem una activitat lúdico-festiva i de comunicació dels resultats per a tota la comunitat.	1h
Total hores:		2h

COM FUNCIONEN LES ACTIVITATS DE LA GUIA?

A cada fase trobareu diversos guions d'activitats concretes. Cadascun d'aquests guions tindrà els camps següents:

Objectiu: Es defineix la fita a assolir i el sentit de l'activitat.

Durada: S'indica el temps recomanat per a realitzar l'activitat.

Tasques: S'indiquen els tipus d'accions a desenvolupar. Trobareu en cada guió diverses icones que expressaran alguna de les següents accions:

OBSERVAR

DIALOGAR

IDEAR

PRIORITZAR

COMUNICAR

REFLEXIONAR

AVALUAR

PROTOTIPAR

CONSTRUIR

Observar	Mirar una cosa amb atenció continuada.
Dialogar	Entretenir-se enraonant dues persones o més.
Idear	Formar en idea, concebre, especialment inventant.
Prioritzar	Donar preferència.
Comunicar	Transmetre, fer conèixer (alguna qüestió) a algú.
Reflexionar	Pensar (quelcom) detingudament, aprofundint-hi.
Avaluar	Determinar aproximadament la vàlua o el valor d'alguna cosa.
Prototipar	Acció de crear un prototip per tal d'experimentar, en funcionament, les seves qualitats, característiques, rendiment, etc., per tal d'efectuar les millores necessàries i per resoldre les seves imperfeccions.
Construir	Fer, formar alguna cosa.

Participants:	Es planteja quines seran les persones implicades en la realització de l'activitat. Durant tot el procés es demanarà la implicació dels diferents membres de la comunitat educativa. La guia us anirà indicant els moments més adequats per convidar a la diversitat de participants però no dubteu en fer-los partícips de les diverses fases del procés sempre que ho considereu oportú.
Materials:	S'indiquen els recursos que es requereixen per l'activitat. Molts quadres i fulls de treball estan preparats per a la impressió, tant en DIN A4 com en DIN A3, per tal de facilitar al màxim el procés.
Dinàmica:	Es donen orientacions per al desenvolupament de l'activitat descrivint els passos bàsics per organitzar i implementar la proposta.
Consells:	Es suggereixen recomanacions i aspectes a tenir en compte per a la realització de l'activitat.
Aneu més enllà:	Es proposen accions opcionals per ampliar o aprofundir en l'objectiu que us proposa l'activitat.

SEGUEIX L'ITINERARI HACK THE SCHOOL O CREA EL TEU PROPI!

El Toolkit d'activitats que us proposem des de Hack the School agrupa un **itinerari de 23 activitats** que sumen un total de **26h de dedicació**, aproximadament. Això suposa una tasca de **12 setmanes** si dediqueu una mitjana de 2h a la setmana a desenvolupar les dinàmiques proposades. No obstant, vosaltres sou els que programareu el vostre propi itinerari. Com?

PLANIFIQUEU! Us acabem de presentar les activitats, ara us toca planificar les sessions en funció dels vostres interessos i necessitats. Us proposem elaborar un **calendari visual** i penjar-lo en un lloc visible perquè tothom qui vulgui el pugui consultar. Anoteu les reunions, les tasques, els responsables i els materials necessaris per cada sessió.

O BÉ SEGUIU ELS NOSTRES ITINERARIS RECOMANATS!

- **Completo:** Si no teniu clar l'espai que voleu capgirar, el grup s'acaba de configurar o hi ha alguna persona que no coneixeu bé, us recomanem recórrer íntegrament les quatre fases del procés.
- **Còmplice:** Si el grup motor ja és un grup estable del centre i us coneixeu bé, podeu començar per les activitats 3 i 4 d' "Ampliem les nostres mirades" de la Fase "Comencem!".
- **Coet:** Si ja sabeu quin espai del centre voleu capgirar i hi ha coneixença mútua i acord en el vostre grup, us proposem seleccionar de forma totalment lliure i personalitzada les activitats que considereu més adequades a la vostra realitat. Vosaltres decidiu sobre el vostre procés!

I si dubteu sobre el vostre itinerari, recordeu que un professional voluntari de l'arquitectura i del disseny us acompanyarà en el procés i pot ajudar-vos a adaptar l'itinerari Hack the School a les vostres necessitats!

QUIN ÉS EL ROL DEL PROFESSIONAL DE L'ARQUITECTURA I EL DISSENY?

Com es realitzarà l'emparellament centre educatiu – arquitecte o dissenyador? Aquells centres que participeu a la crida Hack the School rebreu l'acompanyament voluntari d'un professional de l'arquitectura i del disseny que us assignarà l'equip de la crida. El matching o emparellament entre els centres educatius i els professionals voluntaris es realitzarà al principi del procés en una primera trobada de coneixença mútua. Els centres educatius però, sempre podran proposar un professional voluntari propi, bé sigui perquè ja està vinculat al centre, bé perquè és la mare i/o el pare d'un alumne, etc.

Quin serà el seu rol? Aquest professional haurà d'acompanyar l'aplicació del Toolkit d'activitats del grup motor en el centre educatiu assignat, tenint en compte que acompanyar és un procés que requereix la construcció amb l'altre d'una relació de proximitat en la qual la persona o les persones acompanyades esdevinguin les veritables protagonistes. Acompanyar comporta 3 actituds bàsiques (De la Cerda, 2016):

Acollir	Acceptar l'altre sense idees preconcebudes, amb la seva experiència, tenint en compte les seves decisions, les seves paraules, els seus interessos, desitjos, temors i necessitats, sense prejudicis.
Reconèixer	Apreciar l'altre i respectar-lo, creure en les seves potencialitats.
Participar	Convidar l'altre a prendre part, que adquireixi un rol actiu en els processos d'aprenentatge, creixement i desenvolupament personal.

QUIN ÉS EL ROL DEL PROFESSIONAL DE L'ARQUITECTURA I EL DISSENY?

Si ets un professional de l'arquitectura i del disseny...

... **Què t'ofereix?** Realitzant l'acompanyament en aquest procés de redisseny dels espais escolars tindràs l'oportunitat de conèixer les necessitats que té una comunitat educativa i també podràs contribuir a crear solucions valuoses, viables i sostenibles pel centre educatiu.

... I què et demanem?

- **Compartir la teva experiència i coneixements amb el grup motor.** El coneixement mutu, la comunicació i el diàleg afavoreixen la confiança i la proximitat. Construir un vincle positiu és un requeriment imprescindible per aquest procés que et proposem i perquè cada membre de la comunitat se senti acollit i encoratjat a prendre riscos i compartir les seves idees.
- **Ampliar la creativitat i confiança del grup tot enriquint els debats que es donin.** Un clima de col·laboració, entusiasme i experimentació pot ser la base per ajudar als centres que creïn les solucions que millor s'adaptin a les seves necessitats definides. És important mantenir sempre un clima d'escolta i col·laboració a on tothom se senti còmode aportant la seva opinió. Cal remarcar que en aquest procés no és necessari que el professional lideri ni executi la formalització gràfica o física de les propostes.
- **Inspirar i ajudar-los a imaginar sense més limitacions que les que el grup vulgui.** A més, durant la fase d'ideació i prototipat el teu paper serà clau tant a l'hora d'aportar idees, com a l'hora d'ajudar que des del centre es creïn i dissenyin prototips que s'ajustin a les decisions preses durant el procés creatiu. Et tocarà ajudar al grup a respondre a qüestions del tipus: Com convertim aquesta idea en un prototip que ens ajudi a fer millores en els espais escolars? Què necessita aquesta idea/proposta per ser usable? Quin potencial i impacte pot tenir aquesta idea en el centre educatiu? Es correspon a les necessitats plantejades? És coherent amb els pactes que s'han establert dintre del grup i amb la resta de la comunitat educativa? Es podria avaluar quin impacte tindria l'aplicació de la idea/proposta a nivell econòmic i/o normatiu?
- **Donar suport quan sigui necessari:** Suport en la síntesi d'idees per identificar tendències, suport per dinamitzar alguna de les activitats etc. Preguntat en cada moment com pots ajudar al grup motor a definir i provar les idees i a pensar-ne de noves.

Ets una de les figures claus del procés, no ho oblidis!

ABANS DE COMENÇAR, CONSELLS PRÀCTICS!

Creeu un Grup motor sòlid i divers! Tot i que els centres educatius que participeu a la crida, en la major part dels casos, ja teniu format l'equip que serà el motor del procés, us fem alguns recordatoris i suggeriments al respecte:

- Ha d'estar format per un mínim de 6 persones i un màxim de 8 per assegurar l'operativitat dels processos de reflexió.
- La tipologia de membres ha de ser diversa per garantir una certa representativitat de tota la comunitat educativa (professorat, alumnat de totes les edats, equip directiu del centre, famílies, professionals del disseny i de l'arquitectura, altres agents de la comunitat educativa, etc.).
- Ha d'existir un compromís per a desenvolupar tot el procés.
- Recordeu que aquesta guia està pensada especialment per vosaltres, les persones que lideraran el procés i que vetllaran perquè tingui sentit i s'adapti a les necessitats del vostre centre. Repartiu-vos rols, creeu un clima propici al diàleg i a la participació però, sobretot, gaudiu!

Col·laboreu amb altres! Escolteu sempre que sigui possible a la resta de les persones implicades en el canvi de redisseny que voleu fomentar. Moltes persones pensant alhora en un mateix objectiu és una oportunitat que no es pot deixar passar.

Enriqueix el procés entre tots. Us proposem crear i innovar de manera col·lectiva perquè sabem que la pluralitat d'idees permet enriquir projectes i sumar desitjos i coneixements. Per tal que això sigui possible, heu de crear espais d'escolta activa, de confiança i sobretot de gaudi.

Heu de crear i planificar el vostre itinerari! Abans de començar el procés heu de planificar les sessions: decidir si voleu fer sessions curtes i seguides o preferiu fer trobades llargues, és a dir, dividides en diverses sessions i espaiades en el temps. Valoreu amb tot el grup el que és millor per garantir el projecte de co-creació i assegurar la implicació dels diferents actors de la comunitat educativa. Estigueu disposats a canviar el pla inicial tantes vegades com cregueu convenient: el que és important és no oblidar l'objectiu.

ABANS DE COMENÇAR, CONSELLS PRÀCTICS!

Difusió i comunicació constant: Recordeu que per sumar els diversos actors en la iniciativa, la difusió i comunicació del que feu és molt important. Podeu compartir el procés en el bloc de l'escola o crear-ne un d'específic, usar les xarxes socials com facebook i/o twitter, fer un pinterest amb totes les imatges que trobeu, instal·lar de manera permanent al vestíbul del centre un plafó que anunciï les novetats, encarregar a algú que faci fotografies durant tot el procés... Us anirem suggerint propostes en moltes de les activitats del Toolkit. No us les perdeu!

Comuniqueu i compartiu els vostres aprenentatges amb els altres centres que participen a la crida! Difondre el procés de cocreació és vital per a compartir aprenentatges amb altres escoles, docents i agents educatius de la comunitat. Conèixer l'evolució de les propostes, així com els dubtes i les respostes que van sorgint, contribueix a generar connexions entre els diferents centres que participeu a Hack The School i crear noves formes de solucionar els dilemes que poden anar apareixent. Utilitzeu les xarxes socials per ensenyar-nos com aneu concretant el procés, per informar-nos sobre les contribucions que fa la comunitat, per demanar resposta sobre els dubtes que van sorgint, per buscar experts en temes concrets, etc.

Recopileu evidències del procés! És important que documenteu tot el procés i guardeu tot el material que aneu creant. Podeu compartir tota aquesta informació utilitzant eines digitals col·laboratives (com per exemple, Google Drive) per tal que tothom hi tingui accés i crear així un portafolis d'evidències. Tota aquesta informació us ajudarà en la tria d'idees i en el prototipat final.

Trenqueu amb la rutina i atreviu-vos amb nous rols! Assignar i distribuir els rols us ajudarà a establir responsabilitats i fer emergir fortaleces: qui coordinarà el procés? Qui moderarà cadascuna de les activitats? Qui té l'entusiasme per dinamitzar les accions amb la comunitat? A qui li agradaria comunicar i difondre el procés? Qui serà l'enllaç amb el claustre? És interessant que aprofiteu les fortaleces de cadascú i que us dediqueu a allò que us agrada però no deixeu de atrevir-vos amb reptes nous!

espais per aprendre i conviure

Com dissenyar
espais educatius
per aprendre
i conviure?

GUIA PRÀCTICA

**Toolkit
d'activitats**

Fase 1: Comencem! 3

1. Em vols conèixer? Fem el grup motor
2. Com ens definim?
3. Contagiem l'entusiasme! Ampliem les nostres mirades
4. Veniu amb nosaltres! Ampliem les nostres mirades
5. Amb ulls d'infant i jove. Ampliem les nostres mirades
6. Inspirant-nos en una obra d'art
7. Busquem inspiracions observant el món

Fase 2: Descubrim 18

8. Dialoguem sobre els espais
9. Què ens han dit en el mural? Recollim mirades
10. I la perspectiva dels convidats? Recollim mirades
11. I la perspectiva dels infants i dels joves? Recollim mirades
12. Analitzem els espais
13. Recapitem la informació i decidim l'espai a transformar

Fase 3: Co-creem 35

14. Definim els criteris de la transformació. Co-creem un manifest
15. Pluja d'idees. La ideació
16. Selecció de les idees. La ideació
17. Descripció de la idea. La ideació
18. Experimentem i donem forma a la nostra idea. El prototip
19. Testegeu! Què us sembla? El prototip
20. Preveiem la implementació i la gestió de la transducció. La proposta de valor

Fase 4: Valorem 56

21. Hem estat coherents?
22. Recollim vivències i aprenentatges. Acabem el procés
23. Celebrem el procés! Comuniquem el camí recorregut i l'aposta final

Comencem!

En aquesta fase un proposem activitats encaminades a:
conèixer les expectatives, les motivacions i els valors que compartiu amb l'equip, inspirar-vos, i recollir les opinions i impressions de la comunitat educativa.

Em vols conèixer? Fem el grup motor

Objectiu: Conèixer als membres del grup motor així com les seves motivacions.

⌚ Durada: 30'

Tasques: Dialogar/Observar.

Participants: Grup motor/Dissenyador-Arquitecte.

Materials: Paper, bolígrafs o retoladors.

Dinàmica:

- Poseu-vos còmodes en l'espai de treball, situeu les cadires preferiblement en forma de rotllana.
- Busqueu una persona voluntària que moderi l'activitat. El moderador llegeix l'activitat en veu alta i la dinamitza marcant el temps i assegurant que tothom hi pugui participar.
- Durant 10 minuts cada persona respondrà de manera individual i per escrit els temes del quadre que acompanya el guió de l'activitat. Si cal, es poden fer parelles per ajudar-vos els uns als altres.
- A continuació, poseu en comú tota la informació incentivant que cada membre del grup comparteixi el que ha escrit. Poseu especial èmfasis en argumentar per què heu escollit el lema per l'educació. Així podreu anar descobrint els valors i motivacions que compartiu.

Consell: És una primera oportunitat per establir noves relacions i maneres de treballar: recordeu que tothom en aquest grup és important!

Comuniqueu! Compartiu per twitter el vostre quadre de presentació amb l'etiqueta [#hacktheschool](#) o bé expliqueu en el bloc o web del centre que heu començat el procés de canvi.

Temes	Participant 1	Participant 2	Participant 3	Participant 4	Participant 5	Participant 6	Participant 7
NOM I EDAT							
NICK NAME Escriu el teu sobrenom o bé el nom de pila de l'escola							
RELACIÓ AMB EL CENTRE EDUCATIU o en el projecte. Escriu quina es la relació que tens amb el centre: pare o mare, alumne, docent, etc.							
ANYS EN L'EDUCACIÓ Suma tots els anys que has estat estudiant o a l'escola							
LEMA PER L'EDUCACIÓ Resumeix en una frase la teva idea sobre el més important en educació							

Com ens definim?

Objectiu: Establir una primera aproximació als valors compartits del grup, la motivació i la missió per aplicar la guia.

⌚ Durada: 30'

Tasques: Dialogar/Observar.

Participants: Grup motor/Dissenyador-Arquitecte.

Materials: Fulls de paper, post-it per a la pluja d'idees, pissarra o superfície on apuntar les propostes, colors per dibuixar.

Dinàmica:

- Poseu-vos còmodes en l'espai de treball, preferiblement situeu les cadires en forma de rotllana. Busqueu una persona voluntària que moderi i dinamitzi l'activitat.
- En base als resultats de l'activitat 1 feu una pluja d'idees per respondre a cada un dels temes que a continuació us plantejem. En funció del tamany del vostre grup motor també podeu treballar en quatre grups petits i demanar que cada un aprofundeixi en un tema diferent.
 1. Els valors que compartim són... Anoteu els valors i les motivacions comuns dels vostres lemes individuals (activitat 1). Descobriu allò que us defineix com a grup.
 2. Impulsem aquest procés perquè... Penseu en l'impacte positiu que pot tenir iniciar aquest procés. Què espereu que passi? Anoteu les millores que poden comportar repensar un dels espais del centre educatiu.
 3. Ens direm... (nom del grup). Necessiteu un nom que us doni força per iniciar aquest procés.
 4. Considerem que l'educació... Necessiteu un lema que us recordi el sentit del projecte, com un "eslògan" d'un anunci. Penseu-lo primer individualment i després valoreu quin us representa millor a tots.
- Compartiu les vostres expectatives i motivacions sobre què us agradaria que passés al llarg i durant el procés.

Consell: És una primera oportunitat per cohesionar el grup. Escolteu-vos atentament i descobriu tot el que teniu en comú.

Aneu més enllà: Si voleu, podeu elaborar un logotip per al vostre grup que identifiqui el procés de transformació dels espais que inicieu. Podeu demanar als alumnes o a algun pare o mare del centre del centre que us facin propostes, i així crear una nova activitat de disseny.

COM ENS DEFINIM?

Els valors que
compartim són...

Impulsem aquest
procès perquè...

Ens direm...

Considerem que
l'educació...

Contagieu l'entusiasme! Ampliem les nostres mirades

Objectiu: Obrir el procés a la resta de la comunitat educativa i compartir les idees i impressions del grup de treball.

Durada: 1h

Tasques: Construir.

Participants: Grup motor/Comunitat educativa.

Materials: Paper d'embalar per fer el mural, retoladors i papiers de colors i caixa de cartró.

Dinàmica:

- **Abans de l'activitat:** uns dies abans informeu amb una circular totes les famílies i la resta de la comunitat del procés que s'està iniciant i de la importància que té la seva implicació. S'ha d'obrir un procés participatiu, permetre que tothom senti que en forma part i incentivar la cohesió de la comunitat educativa.
- **Preparant l'activitat:** escolliu una paret molt visible de l'escola per facilitar la participació. Preneu les mides de la paret i retalleu un paper gran. Poseu un títol al mural que sigui vistós tipus: "I tu què opines sobre els espais de l'escola? Expressa't!", "Els espais de l'escola a examen. Participa, opina i transforma!", o similar.
- Pengeu el mural i escriviu les preguntes que a continuació us proposem: Quines emocions et produeixen els espais de l'escola? Quin espai de l'escola t'agradaria transformar i per què? També podeu anotar les vostres respostes a les qüestions plantejades (així el mural no es veurà buit).
- Si teniu decidit l'espai que voldríeu canviar, podeu ser més concrets amb les preguntes, per exemple: Quines emocions et produeix l'espai "x"? Què és allò que més us agrada del "x"? Què és allò que hi canviariem? Per què?

Consell:

- Situeu el mural i la bústia en el lloc de màxima afluència de persones i màxima visibilitat del centre educatiu.
- Compartiu a les xarxes socials l'evolució del mural. Podeu crear un hashtag o etiqueta específica, o bé utilitzar #hacktheschool, i animar a que la comunitat respongui a través de twitter.
- Serà un bon moment per saber si hi ha membres interessats a col·laborar durant les diverses fases del procés. Demaneu explícitament que es posin en contacte amb vosaltres. Aquestes persones podran tenir un paper actiu en la següent activitat o en altres moments del procés.
- Podeu obrir un correu electrònic per al projecte i animar a qui vulgui a enviar-vos propostes i escrits.

Aneu més enllà:

- A través del Claustre podeu demanar que el professorat animi els infants a respondre les preguntes plantejades a través d'escrits, dibuixos o fotografies que expressin els seus sentiments i les seves idees.
- També podeu enviar una enquesta a les famílies i monitors amb aquestes i altres qüestions que us ajudin a valorar els diversos espais del centre. Intenteu utilitzar eines digitals que us permetin fer-ne el buidat de forma àgil (ex. Google Forms).

I TU QUÈ OPINES SOBRE ELS ESPAIS DE L'ESCOLA? EXPRESSA'TI

Quines emocions et produeixen els espais de l'escola?	Quin espai de l'escola t'agradaria transformar i per què?
El menjador, em relaxa	L'entrada de l'escola, és una mica trista
La biblioteca, m'alegra	El passadís, hi ha molt poques coses

- Col·loqueu una tauleta davant del mural amb un pot de retoladors i papers de diferents colors per tal que tothom pugui dir la seva.
- A sobre de la tauleta col·loqueu una caixa amb una ranura com a bústia . En un lloc visible al costat de la bústia heu de fer un escrit que animi als diversos usuaris dels espais escolars a fer-vos arribar propostes, dibuixos, fotografies, etc., que responguin a les qüestions que es formulen.
- Deixeu el mural i la bústia durant tot el procés de Hack the School.

Veniu amb nosaltres! Ampliem les nostres mirades

Objectiu: Conèixer amb més profunditat l'opinió d'alguns membres de la comunitat educativa.

⌚ Durada: 1h 30'

Tasques: Dialogar / Reflexionar.

Participants: Grup motor/dissenyador – Arquitecte/tota la comunitat educativa.

Materials: Paper i bolígraf.

Dinàmica:

- Convideu un mínim 3 persones de fora del grup motor i, si pot ser, de grups de referència diferents (alumnat, pares/mares, professorat, altres membres de la comunitat educativa). EP! Un dels tres convidats que ha de fer el tour és el dissenyador-arquitecte. La seva mirada pot ser molt interessant!
- Acompanyeu-los i feu un tour amb ells pels diversos espais comuns del vostre centre educatiu. Demaneu que us expliquin quina és la seva relació amb l'espai i com el viuen. Què els agrada i què no? En aquest cas, no cal que fem preguntes concretes, deixem que s'expressin obertament.
- Un cop fet el passeig, el grup motor ha de recollir les impressions que ha tingut sobre les aportacions dels convidats. Per a fer-ho, us proposem el següent quadre amb algunes preguntes que heu de respondre. No us preocupeu si tothom no ha respost a totes les qüestions. Aquest quadre només pretén ser una guia.
- Si teniu decidit l'espai que voldríeu canviar, es tractaria de convidar tres persones (un ha de ser l'arquitecte-dissenyador) per tal que aportin la seva mirada i les seves impressions sobre l'espai que voleu redissenyar.

Consell:

- Si hi ha algun col·lectiu que no participa del grup motor, us animem que el feu participi en aquesta activitat. Es tracta de crear oportunitats dins del propi procés i de donar veu al màxim possible d'actors. També podeu aprofitar per demanar la participació d'algunes de les persones que han col·laborat en el mural.
- És important crear una atmosfera de confiança per tal que els convidats se sentin còmodes i lliures de dir allò que pensen.
- També és important que recollis el màxim d'informació dels seus comentaris i impressions. Us podrà fer servei més endavant.
- Podeu ampliar la mostra de convidats tant com considereu oportú.
- No dubteu en compartir a les xarxes socials imatges de les converses. Feu fotos!!

Aneu més enllà:

- Si voleu obrir l'activitat a més membres de la comunitat educativa, us proposem organitzar diferents tours grupals. Cada grup ha d'anar acompanyat d'una persona del grup motor per tal de dinamitzar la passejada.
- Per recollir les diverses impressions i opinions us proposem elaborar una petita enquesta per escrit que el participants hauran de respondre durant el tour.
- Encara que els convidats tinguin l'enquesta, durant la visita dels espais comuns és important demanar que qui vulgui expressi les seves impressions en veu alta. El diàleg i la conversa són instruments claus per compartir i construir un relat comú. Al final del tour haureu de recollir les enquestes que s'hagin respost.

Reflexions	Del dissenyador - arquitecte	Del convidat 2	Del convidat 3
Què us ha sorprès més de la seva relació amb els espais comuns del centre educatiu?			
Quin aspecte ha trobat més rellevant en relació als espais?			
Quin aspecte l'amoïna?			
Hi ha alguna idea que hagi expressat i que us sembli significativa a l'hora de pensar en el prototip?			
Altres reflexions d'interès			

Amb ulls d'infant i de jove. Ampliem les nostres mirades

Objectiu: Recollir la mirada dels infants i dels joves. Conèixer com senten i viuen els espais de l'escola i de l'institut.

⌚ Durada: 1h de coordinació + la durada de les accions dels infants i els joves a definir amb els tutors.

Tasques: Observar / Reflexionar.

Participants: Infants i joves / Tutors d'escola i l'institut.

Materials: Càmeres fotogràfiques, telèfon mòbil, paper i bolígraf per escriure les conclusions i paper per fer un mural si es vol presentar gràficament.

Dinàmica:

- Cal decidir quina persona del grup motor gestiona els contactes amb els tutors. Aquesta serà qui centralitzi la informació i la transmeti durant les activitats de recapitulació de la fase següent.
- Recordeu que caldrà explicar amb més detall el projecte a aquells tutors que vulguin participar. També cal pactar amb ells com transmetran la informació recollida al grup motor: una carta redactada, un mural, unes fotografies comentades, un vídeo senzill fet amb el telèfon mòbil, etc. D'altra banda us proposem un quadre per a recollir breument les idees clau que hagin sorgit de les produccions dels alumnes.
- Cada mestre o professor pot plantejar activitats diverses sobre com els infants perceben els espais i les podem inserir en l'àrea curricular que més s'escaigui (educació visual i plàstica, llengua, socials, etc.). Al cap i a la fi són els que més coneixen a l'alumnat.
- Per tal d'assegurar les següents fases és important fer com a mínim una sessió amb els infants del vostre centre.

Algunes propostes podrien ser:

[VEURE PÀG. SEGUENT](#) ➔

Consell:

- Recordeu que només són alguns exemples. Feu volar la imaginació. Al cap i a la fi sou els que més coneixeu l'alumnat.
- És interessant deixar-se sorprendre pels seus ulls i les seves paraules, cal escoltar-los i deixar que s'expressin.
- Tot i que només és obligatòria una activitat, quanta més participació, més informació obtindrem sobre les opinions, mirades i emocions dels nens i nenes de l'escola. Ells són els principals protagonistes del centre.
- És bo que cada centre i cada mestre esculli el format que li sigui més còmode per a recollir la informació de primera mà.

Propostes d'accions dels tutors amb els infants i els joves

Sou reporters!	Deixeu càmeres fotogràfiques als més petits o utilitzeu càmeres dels telèfons per recollir les mirades personals i narratives del grup. Els infants han de fer d'entrevistadors i fer preguntes als altres companys del centre: quins espais us agraden més, què hi feu, per què us fan sentir bé, etc. Si ja teniu escollit l'espai a redissenyar, les preguntes s'han de centrar en l'espai seleccionat; què és el que més us agrada de "x", que us fa sentir bé, què no us agrada d'aquest espai i per què?
Els espais que em fan sentir bé	Proposeu que cada infant (o grup petit) presenti dues imatges dels espais del centre on se senti bé i dues imatges dels espais on se senti més incòmode. Poden fer fotografies amb el telèfon o bé dibuixar-los. Obriu un diàleg sobre per què han escollit aquestes imatges o dibuixos. Proposeu que enregistren vídeos curts explicant tant els espais on se senten bé i com aquells on se senten malament. Si ja sabeu quin és l'espai que voleu redissenyar, demaneu els infants que dibuixin allò que més els agrada de l'espai i allò que més els incomoda. Obriu un diàleg per tal que argumentin les seves respostes.
Dibuixa l'espai somiat	Activitat especialment pensada per als petits. Es tractaria de demanar als infants que dibuixin com els agradaria que fos un espai concret (pati, biblioteca, etc.). Enlloc del dibuix, també se'ls pot demanar que facin servir altres materials per expressar l'espai somiat com ara el fang, la plastilina, material reciclat, construccions, etc. Posteriorment es poden recollir les diverses obres i adornar el vestíbul de l'escola, el passadís principal, etc.
Diàleg en grup	En gran grup i en rotllana proposeu als estudiants compartir quins espais els fan sentir millor i quins pitjor. És interessant veure les raons que consideren els estudiants a l'hora de fer aquestes valoracions. També podeu proposar aquest debat un cop realitzada alguna de les activitats en aquest mateix full de treball. Si ja sabeu quin és l'espai que voleu redissenyar, baseu el diàleg en aquest espai concret.

Idees clau de les produccions de l'alumnat

Activitat desenvolupada (breu descripció i objectius)	
Alumnes que han participat (curs i nombre)	
Idees sorgides i comentaris principals	

Inspirant-nos amb una obra d'art

Objectiu: Aprendre a mirar i sentir els espais partint d'una obra d'art.

⌚ Durada: 30'

Tasques: Observar/ Dialogar/ Reflexionar.

Participants: Grup motor/ Dissenyador-arquitecte.

Materials: L'obra "Will you be profitable, little friend?", ordinador, bolígrafs.

Dinàmica:

- L'activitat se centrarà en l'obra "Will you be profitable, little friend?" (1972) de l'artista suec Peter Tillberg que presenta de manera realista una aula d'una escola sueca de l'època.
- Us proposem buscar la imatge de l'obra per internet i així apreciar més els detalls. Si és factible, situeu-vos en un espai on la pugueu projectar en gran i observeu-la de manera individual durant 3 minuts.
- **Primera part:** per començar, obriu un debat i pregunteu-vos què està passant a l'escena? Quin estat d'ànim transmet? Què expressen les cares dels infants? Com és l'ambient lumínic i com creieu que és el sonor? Quines relacions entre persones s'estableixen? Fixeu-vos en les cadires invisibles. Aneu anotant les idees més rellevants que el grup destaquï.
- **Segona part:** imagineu ara que un grup del vostre centre està visitant aquesta obra en un museu. Què podrien estar comentant la nena i el nen de la imatge?

Consell:

- Observeu tots els detalls i aneu descobrint els múltiples significats. Aneu a poc a poc.

Aneu més enllà:

- Podeu obrir el debat a la resta de la comunitat educativa: pengeu l'obra a un lloc visible del centre i demaneu que qui vulgui respongui a algunes de les preguntes que es formulen a l'activitat. Podeu recollir opinions a través d'una bústia i demanar a les famílies que us parlin de les aules de la seva infantesa, d'allò que més els agradava i d'allò que menys els hi agradava.
- Podeu fer l'activitat amb els diversos actors del centre: amb el claustre, amb les famílies, amb els infants, etc.
- Podeu fer l'exercici de la segona part a les aules del vostre centre i descobrir de viva veu què diuen els infants i els joves.
- "Hackegeu" l'activitat tant com us sigui possible!

• PRIMERA PART:

Per aprofundir en el debat:

Què us fa sentir aquesta obra? Quin tipus d'aprenentatge i de convivència creieu que es dona en aquesta aula? Quins valors s'estan educant? Aquesta aula us recorda a les que va tenir a la vostra infantesa? La pintura és una crítica a l'educació sueca dels anys 70, creus que el sentit de l'obra encara és vigent?

• SEGONA PART:

Per aprofundir en el debat:

Què creieu que comenten la nena i el nen que miren l'obra? Què es diuen l'un a l'altra?

Busquem inspiracions observant el món

Objectiu: Observar i comentar imatges creatives d'arreu del món.

Durada: 1h

Tasques: Observar/Dialogar/Reflexionar.

Participants: Grup motor.

Materials: Ordinadors amb connexió a Internet, impressora, cola de paper.

Dinàmica:

- **Abans de l'activitat:** uns dies previs a la sessió de manera individual seleccioneu un mínim de 2 imatges d'espais escolars sorprenents i envieu-les al grup. Afegiu imatges inspiradores de museus, biblioteques, natura o de qualsevol lloc que us faci sentir bé i així despertareu molt més la imaginació. Si podeu, imprimeu les imatges per tal d'enganxar-les al quadre que s'adjunta amb el títol "Portafolis d'inspiració" del grup motor.
- **Durant l'activitat:** individualment o en parelles comenteu les imatges aportades per cada persona per tal d'inspirar-vos, conèixer i compartir les vostres preferències. Després parleu-ne en petit grup o en el grup motor. Enganxeu les fotografies al vostre portafolis comú.
- Per dinamitzar l'activitat us proposem que cada persona intenti respondre a algunes de les preguntes següents: Per què heu escollit les imatges? Com us fan sentir? Com són els entorns de les imatges? Com són les relacions entre persones? Són espais individuals o espais comuns? Quin tipus d'aprenentatge i de convivència promouen? Faciliten l'acollida? La comunicació i la interacció? El sentiment de pertinença? El treball cooperatiu? Etc.
- Digueu tres paraules que descriguin cada imatge i anoteu-les en el quadre següent:

VEURE PÀG. SEGUENT ➔

Consell:

- Obriu al màxim la imaginació i compartiu imatges molt diverses. Recolliu les imatges més sorprenents i exuberants del Pinterest, de les xarxes socials o bé de referències personals. Guardeu-les en una carpeta compartida a l'ordinador (ex. Google Drive), potser us faran falta més endavant.
- No dubteu a compartir les vostres fons d'inspiració al web del centre i a les xarxes socials amb l'etiqueta #hacktheschool.

Portafolis d'inspiració

Imatge 1

Paraules de la imatge:

Imatge 2

Paraules de la imatge:

Imatge 3

Paraules de la imatge:

Imatge 4

Paraules de la imatge:

Imatge 5

Paraules de la imatge:

Imatge 6

Paraules de la imatge:

Imatge 7

Paraules de la imatge:

Imatge 8

Paraules de la imatge:

Descobrim

Recuperem ara els **criteris d'anàlisi** proposat en el Bloc 1 de “**Fonamentació i idees clau**” d'aquesta guia. **Els criteris són la base a partir de qual s'ha pensat la transformació dels espais.** Aquests són l'eix vertebrador de les activitats que us presentem a continuació i que tenen com a objectiu, activar la reflexió sobre aspectes significatius dels espais i ajudar-vos a iniciar una presa de decisions fonamentada en la negociació i en les necessitats dels altres membres del grup de treball. Recordem que els criteris d'anàlisi presentats són:

ACOLLIDA

PERTINENÇA

COMUNICACIÓ

COOPERACIÓ

DIVERSITAT

MOVIMENT

TRANSDUCCIÓ

Durant aquesta fase us proposem fer una valoració dels diversos espais comuns del centre i sobre aspectes més tècnics i específics, per després convidar-vos a reflexionar sobre aspectes més genèrics vinculats a la cultura del vostre centre educatiu. També us proposem sintetitzar les diverses aportacions que ha fet la comunitat educativa en la fase anterior.

Per a aquells que encara no heu seleccionat l'espai a redissenyar, us proposem diverses activitats per facilitar la presa de decisions.

Els que ja tingueu seleccionat l'espai a redissenyar podreu aprofundir en la diagnosi, en les fortaleeses i les debilitats de l'espai i en les oportunitats a tenir compte.

Dialoguem sobre els espais

Objectiu: Reflexionar sobre els espais en relació a la cultura del centre educatiu.

⌚ Durada: 2h

Tasques: Dialogar/ Reflexionar/Prioritzar.

Participants: Grup motor / Arquitecte-dissenyador.

Materials: Paper i retoladors per apuntar i pissarra o similar per recollir les idees principals.

Dinàmica:

- Us proposem debatre algunes qüestions sobre l'ús dels espais en el vostre centre. Si ja teniu triat l'espai centreu-vos en les preguntes en cursiva.
- Situeu les cadires en rotllana i escolliu un moderador per aquesta activitat, que donarà la paraula i marcarà el temps que hagueu decidit a dedicar a cada pregunta.. Mireu de fer rondes de paraules o alguna estratègia perquè tothom participi en la conversa. També podeu documentar amb fotografies elements dels espais que siguin rellevants i ajudin a aprofundir
- Si ho preferiu, podeu fer grups de tres persones per treballar les preguntes que us plantegem. Cada grup serà responsable de respondre i consensuar, durant 20 minuts, tres o quatre de les preguntes que a continuació us proposem. Després, cada grup tindrà 10 minuts per exposar les respostes a l'altre grup, i finalment s'obrirà un debat col·lectiu de màxim 20 minuts. Feu aquest procés per cadascun dels tres blocs que s'exposen.

Consell:

- El dissenyador - arquitecte ha d'ampliar la creativitat i la confiança del grup enriquint els processos reflexius i assegurant que el protagonisme recaigui en el grup.
- Intenteu que les aportacions siguin proactives i portin a la presa de decisions més que a la queixa.

A. COMENCEM DE FORMA ESPECÍFICA

1. Els espais són un tema que preocupa als diferents membres de la comunitat educativa? De quina manera afecta a cada un d'ells?

Aquest espai preocupa als diferents membres de la comunitat educativa? De quina manera afecta a cada un d'ells?

2. Tothom pot accedir als espais quan vulgui o hi ha una regulació al respecte? Si hi ha restriccions d'ús, creieu que estan justificades? Es podria informar d'una altra manera? Quina?

Tothom pot accedir a aquest espai quan vulgui o hi ha una regulació al respecte? Si hi ha restriccions d'ús, creieu que estan justificades? Es podria informar d'una altra manera? Quina?

3. Tothom coneix les normes d'utilització dels espais? Com s'informa de les mateixes a la resta de la comunitat educativa?

Tothom coneix les normes d'utilització de l'espai "x"? Com s'informa de les mateixes a la resta de la comunitat educativa?

4. Quin tipus d'activitats es fan en els espais? Penses que algun d'ells està infrautilitzat o podria tenir altres usos? Quins?

Quin tipus d'activitats es fan en l'espai "x"? Penses que està infrautilitzat o podria tenir altres usos? Quins?

5. Responen els espais del centre a la manera d'ensenyar i aprendre que volem promoure a l'escola?

Respon l'espai "x" a la manera d'ensenyar i aprendre que volem promoure a l'escola? Per què?

6. Els espais reflecteixen la naturalesa i la filosofia del centre? Com i de quina manera es fan latents les característiques i la identitat del centre? Hi sou tots representats?

L'espai "x" reflecteix la naturalesa i la filosofia del centre? Com i de quina manera es fan latents en ell les característiques i la identitat del centre? Hi sou tots representats?

7. Està previst que els espais del centre puguin atendre les necessitats educatives especials que calguin?

Està previst que l'espai pugui atendre les necessitats educatives especials que calgui?

Resum de les principals idees:

B. ANALITZEM AMB MÉS PROFUNDITAT:

8. Hi ha espais comuns especialment conflictius? Teniu algunes idees de canvi en l'espai que podrien millorar la convivència?

Es tracta d'un espai especialment conflictiu? Teniu algunes idees de canvi en l'espai que podrien millorar la convivència?

9. Com valoreu les relacions al centre? De quina manera es podria fomentar la interacció i els llocs de trobada informal entre els membres de la comunitat?

De quina manera es podria fomentar la interacció entre els membres de la comunitat en aquest espai?

10. Condicionen els espais les relacions professorat/alumnat i les dels alumnes entre ells? Fomenten el tipus de relacions que volem establir entre els aprenentatges i els membres de la comunitat?

Condiciona l'espai "x" les relacions professorat/alumnat i entre els alumnes? Fomenten el tipus de relacions que volem establir entre els aprenentatges i els membres de la comunitat?

11. Els espais comuns són susceptibles de ser transformats? Quines resistències poden aparèixer?

L'espai "x" és susceptible de ser transformat? Quines resistències poden aparèixer?

12. Els espais comuns són confortables? Generen benestar? Per què?

L'espai "x" és confortable. Genera benestar? Per què?

Resum de les principals idees:

C. ALTRES QÜESTIONS SOBRE LES QUE PODRÍEU REFLEXIONAR (OPCIONAL):

13. ...

14. ...

Resum de les principals idees:

Què ens han dit en el mural? Recollim mirades

Objectiu: Classificar i agrupar les idees que han aparegut al mural del centre (activitat 3 – fase Comencem!).

⌚ Durada: 1h

Tasques: Dialogar/ Reflexionar/Prioritzar.

Participants: Grup motor.

Materials: Bolígrafs o llapis per escriure.

Dinàmica:

- Aneu allà on tingueu penjat el mural i observeu-lo per tal d'analitzar quines són les idees principals que han aparegut. Repartiu-vos per parelles els criteris d'anàlisi que hem usat al llarg de la guia (quadre que s'adjunta) i enumereu les idees que es repeteixen o que són més sorprenents. Poseu en comú tota la informació recollida amb la resta del grup.

Consell:

- Intenteu no jutjar les opinions que apareixen, sinó pensar-les en relació a les vostres pròpies.
Recolliu també aquelles idees que us semblin interessant en l'apartat "Altres".
- No dubteu en compartir les imatges del mural amb les idees agrupades a les xarxes socials amb l'etiqueta #hacktheschool.

IDEEES RELACIONADES AMB:

ACOLLIDA

PERTINENÇA

COMUNICACIÓ

COOPERACIÓ

DIVERSITAT

MOVIMENT

ALTRES

I la perspectiva dels convidats? Recollim mirades

Objectiu: Classificar i agrupar les aportacions dels convidats (activitat 4 – fase Comencem!).

⌚ Durada: 1h

Tasques: Dialogar/ Reflexionar/Prioritzar.

Participants: Grup motor.

Materials: Paper i retoladors per escriure. Pissarra o similar per apuntar les idees principals.

Dinàmica:

- Trebal·leu en un espai ampli i amb tot el grup motor.
- Prèviament a la sessió: rescateu el quadre en el que va recollir les impressions i reflexions dels convidats.
- Ara es tracta d'analitzar la informació i de classificar-la seguint els criteris que s'apunten al quadre. De les reflexions que va anotar: quines són les principals opinions que s'han expressat? Fan referència a alguns dels aspectes clau exposats? Enumereu algunes idees reiteratives o que us hagin cridat l'atenció i digueu el perquè. Obriu un diàleg sobre la informació recollida.

Consell:

- Intenteu no jutjar les opinions que apareixen, sinó pensar-les en relació a les vostres pròpies. Recol·liu també aquelles idees que us semblin interessants en l'apartat "Altres".

IDEEES RELACIONADES AMB:

ACOLLIDA

PERTINENÇA

COMUNICACIÓ

COOPERACIÓ

DIVERSITAT

MOVIMENT

ALTRES

I la perspectiva dels infants i dels joves? Recollim mirades

Objectiu: Classificar i agrupar les aportacions dels infants i dels joves (activitat 5 – fase Comencem!).

⌚ Durada: 1h

Tasques: Dialogar/ Reflexionar/Prioritzar.

Participants: Grup motor.

Materials: Paper i retoladors per escriure. Pissarra o similar per apuntar les idees principals.

Dinàmica:

- Trebal·leu en un espai ampli i amb tot el grup motor.
- Prèviament a la sessió caldrà recollir el resultat de les activitats realitzades amb els infants.
- Analitzeu la informació i mireu de classificar-la segons els criteris que apuntem al quadre. Quines són les principals opinions que han expressat? Fan referència a alguns dels aspectes clau exposats? Enumereu algunes idees reiteratives o que us hagin cridat l'atenció i digueu el per què.
- Obriu un diàleg sobre la informació recollida.

Consell:

- Intenteu no jutjar les opinions que apareixen, sinó pensar-les en relació a les vostres pròpies. Recol·liu també aquelles idees que us semblin interessants en l'apartat "Altres".

IDEEES RELACIONADES AMB:

ACOLLIDA

PERTINENÇA

COMUNICACIÓ

COOPERACIÓ

DIVERSITAT

MOVIMENT

ALTRES

Analitzem els espais

Objectiu: Fer una observació i valoració d'aspectes visibles de l'espai o espais que han sorgit de les mirades analitzades (comunitat, alumnat i convidats).

Durada: 2h

Tasques: Observar/Dialogar/ Avaluar.

Participants: Grup motor/Dissenyador-arquitecte.

Materials: Bolígrafs o llapis per omplir el qüestionari.

Dinàmica:

- **Opció 1:** Seleccioneu un màxim de 3 possibles espais que us agradaria transformar, en base a l'anàlisi de les mirades de la comunitat educativa.
- **Opció 2:** Si ja teniu seleccionat l'espai a repensar, podeu centrar les preguntes que us plantejem i la visita només en relació a l'espai que heu triat.
- En aquesta activitat us haureu de desplaçar als possibles llocs de l'escola que vulgueu transformar (entrada, menjador, aula, pati, passadís, etc.) i observar-los. Així podrem conèixer aquelles característiques generals del centre i, sobretot, posar en valor alguns elements que us ajudin a fer la tria de l'espai que voleu repensar (en el cas que encara no ho hagueu fet).
- Decidiu qui serà la persona que moderi l'activitat i aneu als espais amb paper i un bolígraf. L'arquitecte-dissenyador també ha de prendre notes de les reflexions i respostes que vagin sortint. Així podrà tenir més elements per enriquir el procés d'ideació posterior.
- Podeu seure o posar-vos còmodes en els espais que aneu a visitar i, d'aquesta manera, prendre les vostres notes.
- Després d'omplir el qüestionari podeu obrir un torn d'intervencions per compartir allò que més us hagi sobtat, així com les propostes de millora que us imagineu als diferents espais. En què coincideix? En què hi ha discrepàncies?

Consell:

- Intenteu tenir una mirada oberta i recordeu que cal que la valoració última que feu sigui consensuada entre els membres del grup.
- En aquesta activitat és molt important que el professional de l'arquitectura o el del disseny resti amb una actitud d'escolta activa i intenti no interferir en les reflexions del grup.
- Observeu els espais com si fos la primera vegada que ho feu i intenteu posar-vos a la pell dels diversos usuaris que transiten per ells.

Aneu més enllà:

- Aquest qüestionari el podeu compartir amb altres membres de la comunitat educativa i així recollir les seves apreciacions i opinions.

AMBIENT	Espai 1	Espai 2	Espai 3
Predomina el relax, el descans i el ritme calmat			
Predomina l'estrès i les presses			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

MATERIALS	Espai 1	Espai 2	Espai 3
L'espai conté materials tous i/o naturals			
L'espai conté materials durs i/o artificials			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

VERSATILITAT	Espai 1	Espai 2	Espai 3
L'espai possibilita l'agrupació flexible, els elements són mòbils			
Els elements de l'espai no són mòbils			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

DIÀLEG	Espai 1	Espai 2	Espai 3
A l'espai hi ha elements que fomenten l'intercanvi d'opinions (bústies, plafons)			
A l'espai no hi ha elements que fomentin l'intercanvi d'opinions			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

IL·LUMINACIÓ

Espai 1

Espai 2

Espai 3

La il·luminació de l'espai és suficient

La il·luminació de l'espai és insuficient

Com penses que es podria canviar/millorar?

ACÚSTICA

Espai 1

Espai 2

Espai 3

No es perceben sons ni sorolls molestos

Es perceben sons ni sorolls molestos

Com penses que es podria canviar/millorar?

MOBILIARI

Espai 1

Espai 2

Espai 3

La disposició del mobiliari genera comoditat

La disposició del mobiliari genera incomoditat

Com penses que es podria canviar/millorar?

MOBILITAT

Espai 1

Espai 2

Espai 3

L'espai s'adapta a una mobilitat còmode

L'espai està atapeït i fa que les persones i els elements es puguin acabar considerant obstacles

Com penses que es podria canviar/millorar?

PERSONALITZACIÓ	Espai 1	Espai 2	Espai 3
Hi ha elements que representen a les persones de la comunitat			
L'espai està despersonalitzat			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

ERGONOMIA	Espai 1	Espai 2	Espai 3
Els elements de l'espai possibiliten diferents posicions del cos			
Els elements de l'espai fan que les persones restin en una mateixa posició			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

EXPERIMENTACIÓ	Espai 1	Espai 2	Espai 3
Els aprenentatges que es poden donar en aquest espai parteixen de l'experimentació?			
Els aprenentatges que es poden donar en aquest espai prenen a l'estudiant com agent passiu?			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

COOPERACIÓ	Espai 1	Espai 2	Espai 3
Els aprenentatges que es poden donar en aquest espai són cooperatius?			
Els aprenentatges que es poden donar en aquest espai són majoritàriament individuals?			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

DIVERSITAT	Espai 1	Espai 2	Espai 3
Els aprenentatges que es poden donar en aquest espai tenen en compte l'aprenentatge personalitzat i faciliten la creació de diverses propostes?			
Els aprenentatges que es poden donar en aquest espai són iguals per a tots els estudiants?			
Com penses que es podria canviar/millorar?			

Recapitem la informació i decidim l'espai a transformar

Objectiu: Establir relacions entre les idees aportades per la comunitat educativa (activitats 9, 10 i 11) i les del grup motor (activitats 8 i 12).

Durada: 1h

Tasques: Dialogar/Reflexionar/Prioritzar.

Participants: Grup motor/Dissenyador-arquitecte.

Materials: Post-it, retoladors o llapis per omplir el gràfic, pissarra o similar, gomets de 2 colors.

Dinàmica:

- Reuniu-vos amb el grup en un espai còmode. Trebal·leu amb post-it per ordenar les idees aportades pels diferents grups i situeu-los en una pissarra. Ompliu el gràfic per veure gràficament les idees coincidents. Agrupeu-les i poseu un títol a cada grup d'idees.
- Si les idees aportades pels diferents grups es corresponen a espais diversos del centre educatiu podeu agrupar les idees coincidents per espai dins un mateix quadre, o bé realitzar aquesta anàlisi per cada espai analitzat per la comunitat.
- Amb tota la informació decidiu, si encara no ho havíeu fet, quin espai voleu transformar i quina o quines necessitats voleu resoldre. Per a fer-ho, podeu repartir entre el grup motor 4 gomets de color verd i 4 gomets de color vermell (o els colors que el grup motor prefereixi): cada persona podrà posar un gomet verd en aquella idea/espai que consideri que és la millor opció per a repensar-lo i un gomet vermell en aquella idea/espai que no prioritzi. Seguidament, tothom de manera individual explicarà els motius que l'han portat a fer aquesta priorització i no una altra. A partir d'aquí, el diàleg haurà de ser l'eina per a escollir la idea/espai a transformar o, com a mínim, per descartar espais, de manera que només restin 3 a analitzar.

Consell:

- Intenteu integrar al màxim tot allò treballat fins ara, ja que us permetrà tenir un primer esborrany d'idees claus de canvi.
- Aquest gràfic és un magnífic resum de les idees que han sorgit fins el moment.
- El dissenyador - arquitecte pot ser una font de contrast molt valuosa en aquesta activitat d'anàlisi i de priorització.
- No dubteu en compartir-ho en les xarxes socials i en el bloc del centre.

IDEES DEL MURAL

IDEES DELS CONVIDATS

IDEES COINCIDENTS

Nosaltres transformarem:

IDEES DELS INFANTS

IDEES DEL GRUP MOTOR

Co-creem

Durant aquesta fase us proposem **crear de manera col·laborativa idees i solucions de redisseny de l'espai escollit i prototipar-les**, és a dir, fer una primera implementació ràpida de la vostra idea amb materials simples i projectar-ne el desenvolupament final.

Definim els criteris de la transformació. Co-creem un manifest

Objectiu: Destacar els principals criteris sobre els quals es fonamentarà el canvi que heu definit.

L'objectiu final és formular un manifest que parli d'ells i dels principis de transformació.

⌚ Durada: 1h

Tasques: Dialogar/ Prioritzar/ Comunicar/ Idear.

Participants: Grup motor/ Dissenyador-arquitecte.

Materials: Retoladors o llapis.

Dinàmica:

- **Primera part:** definim els conceptes claus.
 - Trobeu-vos en un lloc còmode amb tots els membres del grup i definiu els criteris de transformació atenent-vos als resultats obtinguts en el resum del procés de reflexió i d'anàlisi dels espais comuns (activitat 13 – Fase Descobrim).
 - Els criteris poden ser els proposats per la guia o d'altres que siguin significatius en el vostre centre educatiu i hagin aparegut en el vostre anàlisi.
 - Anoteu un màxim de 10 paraules o conceptes clau per a la transformació dels espais partint de les conclusions obtingudes en totes les activitats anteriors.
- **Segona part:** redactem el manifest.
 - Per facilitar la tasca creeu un grup petit per redactar el document. Compartiu-lo per arribar a acords per tal que tothom se senti representat.
 - El manifest és el document en el qual declareu els objectius i els somnis de la transformació. Us proposem construir una frase per cada un dels criteris.
 - Podeu llegir el manifest totes les vegades que calgui per no perdre de vista els objectius principals del canvi. Us servirà de guia per crear el prototip.

Consell:

- Reviseu la informació obtinguda en la fitxa anterior. Recordeu que aquests aspectes són els que s'hauran d'activar en el disseny. Tingueu en compte la pertinença dels mateixos.
- Us recomanem que els punts siguin senzills i clars per tal de fer-ho comprensible a tothom.
- Compartiu aquesta declaració de principis amb la resta de la comunitat a través de les xarxes socials, al web o al bloc de l'escola.

Primera part:

CONCEPTES CLAU PER A LA TRANSFORMACIÓ	
1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	10.

Segona part:

ENTRE TOTES I TOTS HEM DECIDIT TRANSFORMAR I HO FAREM EN BASE A:	
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

Pluja d'idees. La ideació

Objectiu: Crear la màxima quantitat d'idees possibles per transformar l'espai/projecte triat.

Durada: 1h

Tasques: Dialogar/Idear.

Participants: Grup motor i convidats, si es considera/ Dissenyador-arquitecte.

Materials: Post-it, marcadors, retoladors, pissarra, paper d'embalar.

Dinàmica:

- Abans de començar, cal que tingueu en compte que la **fase d'ideació suposa la generació de moltes idees**. La "pluja d'idees" incentiva a pensar expansivament i sense limitacions. A vegades són les idees més extravagants les que obren noves visions interessants. Per preparar la pluja d'idees cal que:

Prepareu la sessió	Comenceu amb una temàtica definida i escolliu les preguntes focalitzades per a la sessió.
Seccioneu el lloc adequat	Reserveu un lloc suficientment ample on els participants es puguin aixecar i moure, i amb espai a les parets. És interessant fer la pluja d'idees en el mateix lloc que voleu transformar.
Disposeu de materials per capturar idees	Preparareu materials com post-it, marcadors, paper a les parets i també aigua i alguna cosa per picar.
Convideu a un grup divers de persones	Considereu incloure alguna persona de fora del grup de treball que pugui aportar una nova visió. Configureu un grup de màxim 10 persones. Si sou més gent podeu fer varies sessions en paral·lel.
Planifiquen per 45-60min	Amplieu les sessions com a màxim 1h per tal de mantenir la concentració i l'energia.

- Recordeu les **regles per a la pluja d'idees**: aquestes regles faran la sessió més efectiva, centrada i divertida. Presenteu-les a l'inici de la sessió, encara que només serveixin de recordatori pels participants més experimentats.

Post-posa els judicis. En aquesta etapa no hi ha "males idees". Hi haurà molt temps per acotar-les després.

Fomenta idees extravagants. Inclús si una idea no sembla realista pot fer néixer a una gran idea en algú altre.

Construeix sobre les idees dels altres. Pensa "i" enlloc de "però".

Mantingueu-vos enfocats en la temàtica. Per treure el màxim profit de la sessió, tingueu present la pregunta de la pluja d'idees.

Una conversa a la vegada. És necessari escoltar totes les idees de manera que es pugui construir sobre elles.

Sigueu visuals. Dibuixeu les idees enlloc de només escriure-les. Les figures i els croquis simples poden suggerir molt més que les paraules.

Busca la quantitat. La millor manera de trobar una bona idea és pensant moltes idees. Fixeu-vos una meta i després supereu-la.

- La pluja d'idees és una bona activitat per la **generació de nous pensaments i energia**. Creeu una atmosfera segura i positiva, de manera que tots els membres del grup se sentin còmodes per aportar qualsevol tipus d'idea.

Seccioneu un facilitador	Escolliu una persona per liderar l'activitat i per crear un ambient de confiança en el qual totes les aportacions tinguin el mateix valor.
Presenteu la temàtica	Recordeu breument el repte que s'està treballant: Com podem repensar l'espai del/ de la..... i els elements escolars per tal de millorar els aprenentatges dels alumnes i la convivència al centre educatiu? Les idees que surtin han de donar resposta a les necessitats que heu detectat en l'anterior fase! No oblideu el vostre objectiu.
Presenteu les regles	Descriviu les regles d'una pluja d'idees creativa que us hem presentat abans.
Equipeu a tothom	Entregueu materials i papers. Prepareu la paret o la pissarra.

Comenceu escalfant	Feu una activitat per posar a l'equip en l'ànim correcte.
Moveu-vos d'un en un	Pengeu a la paret la pregunta a partir de la qual voleu fer la pluja d'idees per tal que tothom la pugui veure. Preneu-vos uns minuts en solitari per anotar les primeres idees abans de començar com a grup. Recolliu i compartiu-les totes.
Mantingueu l'energia	Canvieu de temàtica si el ritme disminueix. Canvieu de pregunta cada 5-10 min. Aporteu idees extravagants.

- Podeu personalitzar les **preguntes per a iniciar la pluja d'idees** o bé usar les següents propostes: Com podríem nosaltres...? Com podríem aconseguir que...? Què faria falta per millorar el/la...? Què passaria si...? I si...? Recordeu que cal que les preguntes que utilitzeu siguin motivadores i que ajudin tot el grup a proposar idees.
- Utilitzeu el següent **quadre** per a plasmar el resultat de tota l'activitat:

Consell:

- Penseu molt bé les preguntes sobre les quals voleu generar les idees. El document Design Thinking for Educators (<https://www.ideo.com/post/design-thinking-for-educators>) és el model per definir aquesta fase. Si voleu estendre-la més enllà del que proposa la guia, podeu utilitzar-ho com a recurs.
- Sigueu molt creatius i proposeu idees exuberants. Aquest és un moment d'obertura. Tot és possible!
- Compartiu a les xarxes socials les preguntes i aportacions de l'equip.
- Com a activitat creativa d'escalfament us proposem: agafar quatre o cinc objectes diferents de la sala en la que us trobeu. Per torns, cada persona del grup tindrà un minut per dir en veu alta els múltiples usos que podria arribar a tenir un dels objectes. Feu volar la imaginació i no us preocupeu per ser coherents. Visca la creativitat!

PLUJA D'IDEES

Espai que es vol transformar:

Preguntes per iniciar la pluja d'idees:

Com podríem nosaltres..... ?

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Listeu les idees més interessants

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Selecció de les idees. La ideació

Objectiu: Seleccionar les idees i definir-les.

Durada: 1h

Tasques: Dialogar/Idear/Prioritzar.

Participants: Grup motor/Dissenyador-arquitecte.

Materials: Paper, pissarra, retoladors per escriure.

Dinàmica:

- Ja teniu les idees de transformació del vostre espai i ara cal **seleccionar aquelles que ens sembli més adequades, més viables i més sostenibles.**
- En aquest moment el rol del dissenyador-arquitecte és molt important per transformar les idees més interessants en una realitat. Recordeu que també es tracta de crear uns dissenys amb sentit compartit que responguin al manifest sobre els espais (si en el vostre itinerari heu inclòs l'activitat 14).
- Treballeu en equip en un espai on us sentiu còmodes i on pugueu escriure en un paper mural o pissarra. Recupereu les idees resultants de l'activitat 15.
- Intenteu agrupar aquelles idees que tinguin elements comuns i englobeu-les o reescribiu-les de nou. El dissenyador – arquitecte pot ser el facilitador.
- Demaneu a cada persona que voti la seva idea preferida. Podeu votar les idees que més us agradin, les que creieu que poden tenir més èxit, les més originals o bé les més viables. Per a fer-ho, deixeu que cadascú ho decideixi en silenci i voti mitjançant gomets en el cas d'utilitzar un paper mural (repartiu 3 gomets del mateix color a cada persona perquè pugui enganxar i ressaltar fins a un màxim de 3 idees), o bé amb retoladors assenyalant a la pissarra fins a 3 idees amb una marca senzilla. Gràcies a aquest procés la selecció d'idees és horitzontal i no influeixen les opinions dels altres. Recordeu que allò important és que la vostra votació respongui als interessos i necessitats que voleu cobrir amb el redisseny de l'espai.
- Un cop seleccionades les 3 idees més votades és important seguir filtrant-les. Analitzeu entre tots els pros i contres de cadascuna d'elles.
- Discutiu els resultats. Determineu les idees més populars i prometedores per a seguir treballant-les i mireu de concretar al màxim els elements que s'indiquen.
- Al final de la sessió tindreu tots els elements per decidir quina o quines idees voleu prototipar.

Consell:

- Agrupeu al màxim les idees inicials abans de descartar-les.
- El que farà desenvolupar una idea exitosa serà la passió i l'energia de l'equip. Per tal de saber quines idees generen més entusiasme voteu mentre estiguin fresques.
- Recordeu fotografiar els documents de la sessió per a tenir-los registrats i compartiu-los amb l'etiqueta #hacktheschool a les xarxes socials i al web de l'escola.

SELECCIÓ D'IDEES PER TRANSFORMAR L'ESPAI DE

Agrupeu les idees de transformació de l'espai. Filtreu-les en funció de quines considereu més fàcils, si contenen barreres, si comparteixen elements comuns, etc.

-
-
-
-
-
-

Les tres idees més votades per a transformar l'espai han estat:

- 1.
- 2.
- 3.

Quins valors i necessitats hi ha darrera de les propostes?

Quins reptes i barreres podem preveure amb aquestes propostes?

Idea o idees finals que es prototiparan:

Descripció de la idea. La ideació

Objectiu: Descriure la millor idea/es que voldrem prototipar.

⌚ Durada: 30'

Tasques: Dialogar/Idear/Prioritzar.

Participants: Grup motor/Dissenyador-arquitecte

Materials: Papers i retoladors per escriure.

Dinàmica:

- Per fer aquesta activitat us suggerim treballar en petit grup i anar posant en comú cada un dels aspectes que us ajudaran a descriure millor allò que volem prototipar. El professional de l'arquitectura i el disseny ens ajudarà a concretar alguns aspectes.
- Descriviu la idea que voleu prototipar. Si teniu més d'una idea finalista, repetiu el procés amb cada una d'elles.

Consell:

- Sigueu molt concrets descrivint la idea o el concepte que esteu creant.
- Compartiu a les xarxes socials amb l'etiqueta #hacktheschool la idea o les idees finalistes mitjançant la paraula "ganxo".

NOM DE LA IDEA:

Descripció:

Croquis: feu un dibuix de la idea o del concepte que voleu desenvolupar.

A qui beneficiarà i com? A quin grup o grups de la comunitat educativa anirà dirigit? Quantes persones se'n beneficiaran?

Quina necessitat cobrirà? Com donarà resposta a aquesta necessitat de forma única i diferent?

NOM DE LA IDEA:

Quin ús es farà de l'espai redissenyat?

Què implicarà la seva posada en marxa (temps, organització, recursos, etc.)? Com podrem garantir que sigui sostenible?

Quins canvis i millores espereu en la dinàmica del centre pel que fa a la convivència i l'aprenentatge?

"Ganxo": creeu un missatge clar, curt i específic que resumeixi la idea, provoqui impacte i es pugui recordar fàcilment.

Experimentem! Donem forma a la nostra idea

Objectiu: Crear croquis i prototips de la idea seleccionada.

⌚ Durada: 3h tot i que dependrà del projecte o idea a prototipar.

Tasques: Idear / Prototipar.

Participants: Grup motor i la comunitat educativa.

Materials: Paper i retoladors per apuntar, materials per les maquetes, càmeres per gravar l'anunci, colors per dibuixar.

Dinàmica:

- Treballeu en un espai còmode i en gran grup. Construir prototips significa fer tangibles les idees, aprendre durant la seva construcció i compartir-les amb altres persones. El prototip ha d'explicar el concepte/idea i els avantatges que suposa. Prototipar és una manera ràpida de testejar idees i comprovar si funcionen. Fins i tot amb prototips molt primerencs podeu rebre una resposta directa i aprendre com seguir millorant i refinant la idea. Podem testejar més d'una vegada fins trobar allò que més s'adequa a les nostres necessitats.
- Les idees es poden expressar en molts formats i models. És necessari definir el prototip que més encaixa amb les idees seleccionades. Decidiu el tipus de prototip que voleu fer i organitzeu-vos en petits grups, si cal, per construir-lo.
- Una vegada la idea seleccionada està clara podeu obrir el procés creatiu a tota la comunitat, si ho considereu escaient. Feu una pregunta concreta i demaneu que us diguin la seva (sempre fent referència als objectius definits en el manifest si heu desenvolupat l'activitat 14). Penseu de quina manera la comunitat pot crear parts del prototip. Caldrà que una persona faci la proposta als tutors o a referents de l'AFA per tal que participin en el procés de prototipat.
- Algunes propostes per prototipar poden ser:

Consell:

- Penseu en diferents maneres de prototipar la idea, no us tanqueu. Confieu en el professional del disseny o de l'arquitectura. Reviseu els materials que heu anat elaborant: les idees del mural, les converses, el manifest.
- No oblideu anar informant i comunicant el vostre procés a través de les xarxes. Compartiu amb les xarxes socials els productes vinculats al prototip (dibuixos, vídeos, escrits, fotos de maquetes, etc.). També podeu convidar la comunitat a participar-hi amb dibuixos o ajudant amb la difusió.

Crear un "storyboard"	Visualitzeu l'experiència completa de la idea en el temps a través de croquis, imatges, caricatures o simples blocs de text. Utilitzeu vinyetes mòbils per reconstruir l'ordre de la història.
Crear una història	Expliqueu la història de la idea des del futur. Relateu com seria l'experiència. Escriviu un article periodístic que parli de la vostra idea. Feu una descripció dels treballs. Creeu una carta per enviar a les famílies. Descriviu la idea com si s'anés a publicar al web de l'escola.
Crear un anunci publicitari	Enregistreu un anunci fictici promovent les millors parts de la idea. Exagereu sense vergonya.
Crear una maqueta gràfica	Construiu maquetes amb eines digitals.
Crear un model físic	Realitzeu representacions tridimensionals simples de la vostra idea. Utilitzeu paper, cartró, tela i tot el que tingueu. Feu maquetes ràpides sense preocupar-vos pels acabats; només cal experimentar les idees. Podeu demanar a altres que hi participin.
Crear un joc de rol	Representeu l'experiència de la vostra idea. Assageu els rols de les persones que formen part de la situació i imagineu les preguntes que podrien fer.

DIBUIXOS, FOTOGRAFIES, CAPTURES, VÍDEOS O RELATS DELS PROTOTIPS

Testegeu! Què us sembla?

Objectiu: Recollir una mirada nova abans de construir el prototip definitiu.

⌚ Durada: 2h

Tasques: Dialogar/Reflexionar.

Participants: Grup motor i comunitat educativa.

Materials: Papers i retoladors per apuntar, gravadora o càmera de telèfon

(si considereu adient enregistrar les converses per facilitar la dinàmica).

Dinàmica:

- El feedback és una de les eines més valuoses en el desenvolupament d'una idea. Compartir prototips permet veure allò que realment importa a les persones i aquells aspectes que necessiten millorar-se.
- Us recomanem que aquesta activitat la feu amb una mica de distància temporal en relació a la construcció del prototip. En grup heu de decidir de quins temes voleu rebre feedback: voleu saber una primera impressió de la idea? Voleu saber si les persones participaran en la nova activitat dissenyada?
- Tingueu en compte que les persones que han seguit el procés poden oferir una retroalimentació detallada. En canvi, les persones que el desconeixien us poden ajudar a entendre els aspectes més atractius i/o difícils de la vostra idea o concepte. Considereu quines perspectives són més importants i decidiu a quantes persones ho voleu presentar per així tenir una conversa eficaç. Una bona conversa de retroalimentació és una barreja de reacció espontània dels participants davant del prototip i un conjunt de preguntes ben estructurades, dissenyades expressament per comparar les opinions de diverses persones sobre la mateixa temàtica.
- El més important és la honestat. Creeu un ambient que animi a una conversació oberta i proporcioneu múltiples prototips per incitar els participants a comparar i contrastar. Podeu fer-ho, per exemple, compartint un cafè de manera informal amb mares, pares i professorat; explicant el prototip als delegats de classe perquè us aportin el feed-back del grup; fent activitats de presentació (al pati, al vestíbul, al web de l'escola...), etc.
- Un cop tingueu la informació preneu una estona per redactar les impressions més destacades.

Consell:

- Escolteu atentament els implicats, tota aportació és valuosa i us pot ajudar a millorar el prototip.
- Podeu demanar feedback a través de les xarxes socials.

Preguntes que voleu fer, generals i concretes, sobre el prototip:

-
-
-

Preguntes per descobrir les emocions i les expectatives que desperta el prototip:

-
-
-

Preguntes per a conèixer la perspectiva sobre la convivència i l'aprenentatge de les persones participants:

-
-
-

LES IDEES MÉS DESTACADES HAN ESTAT:

Preveiem la implementació i la gestió de la transducció

Objectiu: Preparar la implementació del prototip a escala real.

⌚ Durada: 1h i 30'

Tasques: Dialogar / Construir.

Participants: Grup motor / Dissenyador – arquitecte.

Materials: Paper mural o pissarra, retoladors, bolígrafs i post-its.

Dinàmica:

- Trebal·leu en grup per complementar les vostres fortaleses. De vegades, un coneix recursos que la resta no té presents.
- Recol·liu les aportacions i valoracions de la comunitat. Si s'escau, readapteu la descripció de la vostra idea i feu una nova iteració del vostre prototip.
- Un cop fet aquest procés, a partir de les preguntes del quadre que us adjuntem, reflexioneu de forma comuna sobre les necessitats que implicarà fer el prototip real a gran escala. Podeu anar anotant i concretant les idees que tingueu a la pissarra o en un paper mural mitjançant post-its.
- No us preocupeu per l'ordre, en aquest cas, prioritzeu compartir coneixements de manera ampla. Allò important és especificar tot el necessari pel desenvolupament de la idea.

Consell:

- Ara és el moment de ser molt realistes i concretar. Demaneu implicació a la comunitat educativa; pregunteu quines habilitats, coneixements i materials poden aportar per ajudar a fer els prototips a tamany real.
- Com a complement d'aquesta activitat podeu reflexionar i analitzar el procés treballat en base la eina CANVAS que us facilitem tota aquesta informació, així com tots els conceptes i decisions que heu pres al llarg del procés. Aquesta graella us serà útil per analitzar tots els elements que componen la proposta de manera esquemàtica i així visualitzar de manera ràpida i senzilla la transformació que ens agradaria dur a terme.
- També podeu utilitzar el model CANVAS com a eina de difusió del producte final del vostre procés de redisseny, piulant-lo a les xarxes socials i fent pública la proposta.

NECESSITATS

Materials:

Realitzeu un llistat de tots els subministres necessaris per a la construcció a escala real del prototip. Estan disponibles al centre educatiu? És necessària la compra de materials?

Materials que hi ha disponibles al centre:

Materials que cal comprar:

Recursos necessaris:

Els diners sempre són un recurs escàs en el context educatiu. Penseu maneres creatives d'aconseguir fons o bé exploreu idees per reduir els costos de construcció.

Recursos que tenim:

Recursos que no tenim:

Terminis:

Especifiquen el temps necessari per desenvolupar a escala real el prototip.

NECESSITATS

Persones i socis:

Penseu en les persones que poden ajudar-vos a executar la idea. Quines capacitats està buscant el grup? Qui està qualificat per recolzar el concepte? Identifiqueu les capacitats disponibles dins de l'escola i quines haureu de buscar fora. Penseu en potenciar la xarxa i incorporar les famílies, els ex-alumnes o els recursos de la brigada municipal (en cas d'escola pública). Demaneu la participació de les famílies a través de les xarxes socials o al web de l'escola.

Pla d'acció: Decidiu les activitats per executar el projecte i per la recerca de col·laboradors. Valoreu el cost d'aquestes, si en tenen.

-
-
-
-
-
-
-
-

Cost total del desenvolupament de la transformació:

Pla d'acció (Objectiu i proposta del redisseny)	Col·laboradors (Persones i socis)	Temporalització	Beneficiaris de la comunitat educativa	Elements de millora en l'aprenentatge i en la convivència
				
Activitats clau	Materials clau		Valors vinculats	Difusió
				
Recursos necessaris		Inversió total		
				

Valorem

Arribem al final! En aquesta fase un proposem activitats encaminades a **valorar el procés de redisseny i els aprenentatges que se n'han després.** També és una fase clau per a **celebrar el camí recorregut i els resultats.**

Hem estat coherents?

Objectiu: Redactar de quina manera el prototip dissenyat respon a les idees exposades en el manifest.

⌚ Durada: 30'

Tasques: Dialogar/Reflexionar/Comunicar.

Participants: Grup motor / Dissenyador – arquitecte.

Materials: Paper i bolígrafs per apuntar, pissarra.

Dinàmica:

- Aquesta és una activitat reflexiva. Cal que us trobeu en un espai còmode i tranquil. Busqueu temps per fer una mirada enrere i valorar la proposta del prototip en relació a les idees apreses al llarg del procés.
- Després de comentar-ho entre tots, cal que algú es faci responsable d'anotar les idees principals.

Consell:

- Intenteu posar en valor el vostre prototip. Recordeu que globalment l'objectiu és atorgar a l'espai comú un nou entorn de "vida" que tingui impacte en l'aprenentatge i en la convivència.

Com valoreu el prototip en relació al vostre manifest o a les necessitats plantejades?

Com creieu que influirà la incorporació del prototip en els aprenentatges i en la convivència del centre educatiu?

Com creieu que us farà sentir aquest canvi o transducció?

Recollim vivències i aprenentatges

Objectiu: Recollir les impressions del grup de treball respecte a la guia i al procés.

⌚ Durada: 30'

Tasques: Dialogar/Reflexionar/Comunicar.

Participants: Grup motor/Comunitat educativa/Dissenyador-arquitecte.

Materials: Bolígrafs i paper per recollir les idees principals.

Dinàmica:

- Aquesta activitat la podeu fer en parelles o amb el tot el grup. Seieu de manera relaxada i converseu per valorar el procés de treball. Recolliu les valoracions més rellevants que surtin en la conversa.

Consell:

- Intenteu valorar tant els aspectes positius com les dificultats que heu tingut. Poseu en valor aquells aspectes més importants per a vosaltres.
- No oblideu documentar vivències a partir d'entrevistes i compartir-ho a les xarxes socials.

Les vivències

Com i per què vàreu decidir participar? Quina era la vostra motivació que hi havia?

Quines persones de la comunitat educativa han participat? Hi ha algun col·lectiu que no hagi interactuat amb el procés?

Què és el que més us ha sorprès del procés?

Heu visualitzat algun nou repte de futur després d'haver acabat aquest procés?

Els aprenentatges

Sobre el disseny i el seu impacte:

- Quin aspecte del prototip ha sigut més valorat per la comunitat educativa?
- Què significa l'èxit d'aquest procés per a vosaltres?
- Què t'agradaria que passés en relació a la convivència i a l'aprenentatge un cop implementat el prototip?

Documenteu el progrés (un cop implementat el prototip):

- Quins canvis heu notat des que s'ha produït el canvi?
- Com ha afectat a l'aprenentatge i a la convivència del centre educatiu?
- Heu projectat altres canvis de futur?

Indica alguna frase o cita que destacaries el procés:

Celebrem el procés! Comuniquem el camí recorregut i l'aposta final

Objectiu: Dissenyar una activitat per tal de presentar i fer difusió del prototip a la comunitat educativa.

Aquesta també constituirà un espai de reconeixement i celebració del procés d'aprenentatge que heu viscut.

Durada: 1h

Tasques: Dialogar/Reflexionar/Comunicar.

Participants: Grup motor/Comunitat educativa/Dissenyador-arquitecte.

Materials: Bolígrafs per escriure el disseny de l'activitat.

Dinàmica:

- Abans d'acabar aquest procés val la pena dissenyar una activitat de retorn i de celebració per a tota la comunitat educativa. No oblideu que heu de convidar a tothom per tal de donar a conèixer el camí recorregut i l'aposta final.
- Dissenyeu l'activitat amb tot el grup motor i escolteu totes les veus. Com informareu les persones de la vostra comunitat educativa sobre el prototip? A qui voleu informar? Com els explicareu els canvis? Quin paper tindrà el professional de l'arquitectura i del disseny en la presentació? Com explicareu el procés de treball? Com agraïreu la seva col·laboració a totes les persones participants? Dissenyeu un acte festiu, divertit i en el qual tota la comunitat educativa es faci seva la proposta que teniu a les mans.
- Algunes idees:
 - I si...munteu una exposició de fotografies, dibuixos, etc., de tot el procés en què es recullen les aportacions de tota la comunitat? Un dels elements claus a exposar pot ser el prototip final que heu creat.
 - Durant la celebració seria bo repartir algun detall que resumeixi el procés i el resultat. I si... elaboreu un vídeo en el qual tothom que hagi participat del procés defineixi en una paraula què ha après i com s'ha sentit. Teniu revista escolar? I si... aprofiteu per fer un monogràfic sobre el tema i el repartiu entre els assistents? I si... amb l'ajut de l'alumnat, les famílies i el professorat dissenyeu un tríptic amb fotografies per repartir?
 - No hi ha festa sense una mica de menjar! Us recomanem preparar un petit refrigeri per a tots els participants. Estaria bé facilitar la connectivitat entre els membres de la comunitat educativa. També podeu fer un dinar col·lectiu i demanar que totes les famílies portin un plat per compartir.
 - Imaginació al poder!

Consell:

- Poseu en valor el vostre prototip. Recordeu que globalment l'objectiu és atorgar a l'espai un nou entorn de "vida" que tingui impacte en l'aprenentatge i en la convivència.
- Seria oportú definir un horari i una data que faciliti la participació de tota la comunitat educativa.
- Documenteu l'esdeveniment (fotografies, vídeos de presentació, vídeos de testimoniatge, etc.) i compartiu la vostra experiència a les xarxes.

Disseny de la celebració

Activitat:

Dia i horari:

Espai:

Desenvolupament de la sessió:

Participants i convidats:

Materials necessaris:

Estratègia de difusió:

Gràcies!

